

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 215 (337.) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

A legnagyobb esemény

(P. Á.) A hét világháborús megnyilatkozásai között különös feltűnést keltett az angol külügyminiszternek, a Jéridivat királyként is ismeretes Eden lordnak az a megállapítása, hogy úgy beszélt a Stalin-Roosevelt-Churchill majdan bekövetkező találkozásjáról, mint „a háború legnagyobb eseményéről.” Azt mondotta, hogy ő maga a Szovjetunió és az Egyesült Államok képviselőivel együtt mihamarabb összeül, s maga részéről minden buzgóságot kifejt a „nagyleckű megértés” létrehozására, mellyel ama „legnagyobb esemény” útját egyengetik.

Ez a nagy föltértelekés annál feltűnőbb, mert hiszen az angolszász hatalmak és a Szovjetunió közötti együttműködés már eddig is megvolt, a kapcsolatok szorosabbra fűzésére angolszász oldalról mindent megtettek, s a Szovjetunió is milliós embervesztéssel öröklötte magát az angolszászokkal való háborús szövetség érdekében. Ezenfölül mi újat hozhatna a hármastalálkozó, hogy „legnagyobb esemény” lehessen belőle a mostani háború gigantikus méretei között? Csak a még szeresebb együttműködést, az angolszász világhatalom olyan „nagyleckű megértését”, hogy a Szovjetuniót is társnak vegye be a világ fölötti osztzkodásban. Persze evégett még meg is kellene nyerniök a mostani háborút, s annak minden kiterjedésében úgy kellene győzniök, hogy a föltétlen diktálás a kezükben legyen. Az angol külügyminiszter talán úgy látja a helyzetet, hogy ehhez a nagy győzelemhez egyéb se kell, csak a találkozás Roosevelt-Churchill és Stalin között.

Egy kissé túlkönnyű elképzelés, ami Eden külügyminiszter államférfiúi komolyságával nehezen lehetne összeegyeztethető. Valószínűbb tehát, hogy ő a hármastalálkozót azért látja olyan nagyfontosságúnak, mert világnézetek összebékülését várja tőle. A bolsevizmusnak az angol úri renddel és az amerikai gazdagokkal való szerves kölcsönösségét. A szovjetunió tömegereinek a felső tízezrek politikai és gazdasági föltényével való egybeolvadását, hogy ez az új közösség a tömegeknek is megnyugtatót hozzon. A volt felső rétegek alá is a megnyugtatót tömegekben új megalapozást adjon. Hogy valami új mintaszerűséget adjon a világnak a társadalmi erők belső egyensúlyának a létrehozatalára. Ez a mintaszerűség aztán olyan imponálóan hatna a világ minden népére, hogy a háborús ellenfelek is megkivánnák, s ezzel a világbéke irányában mindenünnen fölkelné a hajlam és az együttes előhaladás.

Csakugyan legnagyobb eseménnyé tudna lenni, ha a világ társadalmának minden rétegében így egyszerre neki indulnának az egymást megérteni akaró áramlatok. Félni lehet azonban, hogy Edenék gondolatában ilyen mindenre kiterjedő megújulás még nincs jelen: ők csak az angolszász társadalmi felső rétegek biztonságát akarják kitermelni

Szmolenszk és Roszlavl városokat hadifontosságu berendezések elpusztítása után kiürítették a németek

Mindenütt helyt áll a német véderő, a bolsevisták sehohsem tudnak frontátörést kierőszakolni

Berlinből jelentik: (MTI) Az Internif jelenti a keleti arcvonal középső és északi szakaszán dúló harcokról:

Csernigovnál és Gomelnél a helyzet egészen változatlan, minden támadást visszavertünk. Erős német utóvédek a roszlav-moszkvai vasutvonalról délre eredményesen tartóztatták fel a nagy erővel támadó bolsevistákat. Két nagyobb szovjet köteleket elvágta mögöttes összeköttetéseiktől. Szmolenszk-nél az egész arcvonalszakaszon a bolsevisták legersőbb páncélos és tüzérségi erőkket megkísérelték az áttörési. Német kötelek itt számbelileg nagy föltényben levő ellenséges nyomással szemben álltak helyt. A bolsevistáknak csak egy helyen sikerült teret nyerni. Ezzel szemben áttörési kísérleteik meghiúsultak. Itt több mint tízszer hajszolták bele a szovjet csapatokat a nehéz elhárítóegységek tüzébe. Nem sikerült nekik átszakítani a védők arcvonalát. A harcok a késő éjszakába nyultak és szombaton korán reggel ismét fellángoltak. Teljes sikerrel védekeztek a németek az erdei harcokban pénteken Demidov környékén.

Mintegy kétezrednyi bolsevista csapat, melynek sikerült végrehajtani az áttörést, a német állások közé szorult, ott körülzárták és elpusztították. Az északi szakaszon általában nyuglom volt. Német ágyuk a leningrádi gyűfű északi részén szovjet készenléti állásokból szétverték néhány zászlóalj és páncélos alakulatokat. A jól irányított találatokkal Leningrád körzetében gyárakat romboltak szét. Nehéz német csatarepülő a Jeges tengeren szovjet tengeralattjáró kikötőket támadtak és több nagyobb utánpótlási központot. A kommunisták számos vadászpilótággal kísérelték meg lelőni a német bombázókat. A kísérő német vadászgépek heves légihararcra kényeztetették a szovjet gépeket és 45 szovjet gépet lőttek le, saját veszteség nélkül.

Berlinből jelentik: (MTI) Az Internif jelenti: Szmolenszk és Roszlavl városokat az elmúlt éjszaka a német hátvédek feladták, miután befejezték a legfontosabb kiürítési rendszabályokat és felrobbantottak minden hadifontosságu berendezést.

Heves csata dul Salernotól északra

Berlinből jelentik: (B. T.) Az olaszországi arcvonalon a harci tevékenység az utóbbi 24 órában lényegesen megélénkült. A szövetségesek főhadiszállását, a második olaszországi csata kezdetéről beszélnek. A támadás ez idő szerint a szövetségesek északi balszárnyán folyik. Leghevesebb a csata Salernotól északra, ahol a németek kiválóan megerősített állásokkal rendelkeznek. Keleten a szövetségesek megszállták Matera és Altamura városokat. A 8-ik hadsereg meggyorsította az előnyomulást ütemét. Nagy kiterjedésű aknamező, felrobbantott hidak és meg-

rongált utak, azonban nagymértékben akadályozzák az előhaladást. A Corsicán levő olasz csapatok sorsára vonatkozóan illetékes helyen kijelentették, hogy ezeket Olaszországba szállítják, mihielyt az lehetőséggé válik. Ez idő szerint az olaszokat átmenő csapatoknak tekintik. Az önként jelentkezkezők besorozzák a szövetséges haderőbe, a többiek egyelőre munkaszolgálatot teljesítenek.

A Pest írja: Zürichből érkezett jelentés szerint Kesselring csapatai a legutóbbi 24 órában is meghiúsították az 5-ik amerikai hadereg balszárnyának

a Vezuv környékén levő német állások elleni támadásait. A 8-ik angol hadseregnek azok a csapatai, amelyek délfelől a Otenza-Taranto vonalról indultak ki, a német utóvédekkel állanak szemközi és Gravina-Malfi irányába nyomulnak. Corsica szigetén a német helyőrség szivós harcot folytat az egyre nagyobbodó tulerővel.

Átalakítják a Badoglio-kormányt

Stockholmól jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Svenska Dagbladet jelenti, hogy a Badoglio kormányt rövidesen átalakítják. Storza volt olasz külügyminiszter utban van Palermó felé, ahol átveszi a külügyi tárcát. Belügyminiszter állítólag Bonomi szocialistavezér lesz. Badoglio továbbra is miniszterelnök és hadügyminiszter marad.

Zürich. (MTI.) A Svájci Távirati Iroda jelentéseket közöl, amely szerint az olasz királyné, Umberto trónörökös és leánya Mária Pia, valamint Róma kormányzójának felesége D. Bergolo grófnő Genfbe érkezett. Ezzel szemben megállapítják hivatalos részről, hogy a nevezett személyiségek nem Genfben hanem Palermóban vannak.

Védelmi előkészületek Dániában

Stockholm. (Bud. Tud.): Lapjelentések szerint Dániában folytatódna a védelmi előkészületek. A német csapatok az erődítési berendezések nagymértékű kibővítésén dolgoznak. A partvidéken és egyes szigeteken jelentős erődítési berendezéseket létesítettek. Az építési munkálatokban sok dán munkás vesz részt.

a szlávok világa fölötti új felső réteg egyenrangúságának, közös üzleteinek és világkereskedelmi kölcsönösségének a megteremtésével. Evégett készek szalonképessé tenni a bolsevizmust, sőt még a népek vallásos életstílnét is igyekeznek megnyugtatóni, hogy béküljön ki a bolsevizmus vallásellenes multjával, ami szerintük csak kezdeti tünet volt, az első kirobbanások gyötrelmeinek a megnyilatkozása. Angolszász ösztökélésre történt az is, hogy a Szovjetállam bizonyos külpolitikai szertartások között, mintegy a világba kiáltva, a keleti keresztény egyház részére patriarchát vá-

lasztatott. A szovjet új főpapja beiktatásán az angol államegyház érkeke is megjelent, hogy így az anglikán kereszténység is tüntessen a Szovjetunióval való együttérzés mellett.

Ez, együttvéve mind készület a „legnagyobb esemény”-re. De lényegében véve mégse egyeztetés a világnézetek között, hanem a kereszténységnek is taktikai eszközként való használata. Ha az angolszászok a bolsevizmusban levő közösségi élet öszintén elismerni akarnák, akkor más közösségi élet se kellene olyan kiürtési vágyval és ellenőrséggel nézniök. Pedig éppen ezt

mondották ki, hogy addig harcolnak, amíg a nemzeti eszmén alapuló közösségi irányokat kiirtják. Ehhez kell nekik a bolsevizmus segítsége. A népek lelkeben kiérlelődött társadalomrendező irányzatokban válogatnak. Csak az kell nekik, amelyik alkalmas arra, hogy a más népek öntudatosodó tömegerejével szembeállítható legyen s azok így egymást megbénítsák.

A „legnagyobb esemény” ilyen öszintéséghiánnyal nem jöhet létre. Lehet, hogy meglesz a Stalin-Roosevelt-Churchill találkozója, de a népek számára ez nem lesz legnagyobb esemény.

Eredménytelen maradt a bolsevisták döntőnek szánt áttörési kísérlete a kubáni hídfőnél

Mindenütt szilárdan német kézben maradtak a főarcvonalak. Délolaszországban két súlypontja alakult ki a küzdelemnek
Nagyjelentőségű nyilatkozat várható a Mussolini-kormány részéről

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti: A keleti arcvonalon a hadműveletekből világosan látni lehet, hogy a legfelsőbb német hadvezetőség az arcvonal kiigazítására törekszik. Főzárta a háború új arculatát nyer — írja a Német Távirati Iroda katonai tudósítója — majd így folytatja: Amennyire a keleti arcvonal középső szakaszának egyes részein és a déli szakaszon az események kialakulása még teljesen folyamatban van és folynak a német elszakadási műveletek, részben a számbeli fölényben levő szovjet seregek erős nyomása alatt, de mindig a legfelsőbb német vezetés irányításával, oly kevéssé voltak be eddig a hadműveletekbe az Öbélről egészen Leningrádig húzódó német balszárnyat. Ennek a ténynek nagy jelentősége van.

Kétségtelen, hogy a bolsevisták je-

Berlin. (MTI.) A keleti arcvonal megrövidítése magával hozta azt, hogy nagyobb tartalékok állanak a német hadvezetés rendelkezésére és nincs utánpótlási nehézség. Mindinkább megszorodnak a német ellentámadások és pedig jórészt szép eredménnyel. Ennek megállapítása után német illetékes helyen hangsúlyozzák, hogy semmi alapjuk nincsen azoknak a svéd újságjelentéseknek, amelyek Németország és Moszkva között folyó tárgyalásokról vélnék tudni. Olaszországban főleg Istriában, tovább tartanak a bandaharcok. A déli arcvonalon különösen két súlypontja van a kemény harcoknak, az egyik Gunturzi, ahol végleg visszaverték a támadó angolokat. A másik Salerno közelében van, ahol az elkezdett harc még tart. Nagy érdeklődés előzi meg a közeljövőben összeülő olasz alkotmányozó ülést, amely tisztázza az államfő kérdését és más problémákat. Az új Mussolini-kormány részéről nagyjelentőségű nyilatkozatot várnak.

Ezuttal sem érték el a bolsevisták hadászati céljukat

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: A bolsevisták folytatják elkezdett erőfeszítéseiket, hogy minden rendelkezésükre álló erők és tartalékaik harcbarátásával elérjék nagy offenzívájuk hadászati célját. Ukrajna visszafoglalását, vagy a német védelmi arcvonal jelentősebb erőinek megsemmisítését. Szmolenszk térségében erősödött a szovjet nyomás. A kubáni hídfőnél, az Azovi-tengertől északra és a Dnyeper kanyarulatában is könyörtelenül nekiláttak a bolsevisták lövészetekhez a német állásoknak, anélkül, hogy a remélt áttörést vagy átkarolást elértek volna. A német gránátosok min-

Hatásos ellentámadásba mentek át a németek az Azovi tengertől északra

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti a keleti arcvonal déli szakaszának helyzetéről: A kubáni hídfőnél a szovjet kedvezőnek látta a pillanatot, hogy számos nehéz és legnehezebb páncélos bevetésével széles arcvonalon megkísérelje a döntő áttörést. Amikor a 23 tonnás és a T. 34 mintájú páncélosok csoportjai a hajnali szürkületbe a német állások előteré felé közeledtek, olyan jól célzott elhárító tűz fogadta őket, hogy rövid

idő múlva 13 szétlőtt, égő vagy mozgásképtelen páncélos maradt ott, csak négy legnehezebb páncélosnak sikerült áttörni, azonban ezek is egy harcokos árokban megrekedtek. A Pelenkovo felé vezető út mellett egy betörést a helyi tartalékok elretesztek. A fő arcvonalak egyébként mindenütt szilárdan a német és román csapatok kezén maradtak. Még ugyan ezen nap folyamán, különösen Temerjuk térségében a szovjet új ké-

szelvénybe helyezéseit és további szállításokat állapítottunk meg. A német légitámaszpontok erős kötelékei éjjel-nappal támadták ezeket a helyeket. A készenléti állásokat több ízben új fegyver alkalmazásával is szétverték. Az utánszállítási vonalakat, különösen éjszaka, nehéz harci repülő-

szelvénybe helyezéseit és további szállításokat állapítottunk meg. A német légitámaszpontok erős kötelékei éjjel-nappal támadták ezeket a helyeket. A készenléti állásokat több ízben új fegyver alkalmazásával is szétverték. Az utánszállítási vonalakat, különösen éjszaka, nehéz harci repülő-

Erős brit kötelékek ismét támadást kezdtek Salernónál

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti a délolaszországi helyzetről: Erős brit kötelékek nagyszabású tüzérségi előkészítés után csütörtök este ismét támadást kezdtek Salernónál a kikötőtől északra húzódó német magaslati állások ellen, hogy kikényszerítsék az áttörést Napoly síkságai felé. A súlyos harcok késő éjszakáig folytak. Kimenetelükről eddig nincsenek jelentések. A támadók az akadályokkal teli térségben nagyobb mértékben nem dobhattak harcba páncélos alakzatokat és támadó kötelékeik nem tudtak kifejleszteni széles területen. Csütörtökön Conturzinál is fel-lángoltak a harcok. Tulnyomórészt északamerikai kötelékek támadtak és Eboli térségéből állandó friss alakulatok jöttek segítségükre. A nagy mélységben léposózetesen kiépített német vonalak lehetővé tették a német vezetésnek, hogy az első vonalakban harcoló csapatokat említésre-méltó veszteség nélkül visszavonják a fő hadállásokba.

Időközben a szövetséges főparancsnokság Délolaszországban még jelentős erőket gyűjtött össze. Ezek részben az apuliai kikötőkben, kisebb részben a salernói öbölben értek partra, miután látniuk kellett, hogy a fegyverletétel ellenére nem sikerült lerohanniuk a német ellenállást Salernó vidékén. Az olasz szárazföldön ezidőszert biztosnak tekinthető 6 brit és 3 északamerikai gyaloghadosztály, 2 brit dandár, 1 brit és 1 északamerikai légi úton szállított hadosztály, 2 brit és 1 északamerikai páncélos hadosztály, 2 brit és 1 amerikai páncélos dandár és 3 északamerikai páncélos osztag jelenléte. E számokban nem foglaltatnak a Szici-

Régi székhelyére költözött a római fasiszta párt

liában gyülekezett inváziós erők, amelyek a további harci cselekmények számára több hadosztálynyi tartalékot jelentenek.

Most végleges adatok állnak rendelkezésre a salernói csatában elszenvedett északamerikai és brit veszteségekről. Beszállítottak összesen 4551 foglyot, köztük 121 tisztet. Zsákmányoltunk 171 páncélos, páncélos fel-derítőt és páncélos csapatzállító kocsit, 61 löveget, 20 rakétavetőt, nagy- és önműködő és gyalogsági fegyvert, több száz gépjárművet. Egyedül a német hadsereg kötelékei 19 repülőgépet és egy kötött léggömböt löttek le. Az inváziós csapatoknak legénységben elszenvedett veszteségei legalább huszezer emberre tehetők. Ezek nagyrésze északamerikaiak. Az angolok vesztesége halottakban és sebesültekben az összes veszteségnek mintegy 10 százalékát teszik ki.

Mozik műsora:

APOLLO: Jomadar.
BELVAROSI: Édes ellentél.
GASINO: A száraz ember.
KORONA: Magyar kívánsághangverseny.

liában gyülekezett inváziós erők, amelyek a további harci cselekmények számára több hadosztálynyi tartalékot jelentenek.

Most végleges adatok állnak rendelkezésre a salernói csatában elszenvedett északamerikai és brit veszteségekről. Beszállítottak összesen 4551 foglyot, köztük 121 tisztet. Zsákmányoltunk 171 páncélos, páncélos fel-derítőt és páncélos csapatzállító kocsit, 61 löveget, 20 rakétavetőt, nagy- és önműködő és gyalogsági fegyvert, több száz gépjárművet. Egyedül a német hadsereg kötelékei 19 repülőgépet és egy kötött léggömböt löttek le. Az inváziós csapatoknak legénységben elszenvedett veszteségei legalább huszezer emberre tehetők. Ezek nagyrésze északamerikaiak. Az angolok vesztesége halottakban és sebesültekben az összes veszteségnek mintegy 10 százalékát teszik ki.

Kegalonía szigetén állomásozó olasz hadosztály, a Badoglio-kormány arulása után, nem volt hajlandó a fegyvert letenni és ellenállásba kezdett. A német csapatok légi előkészítés után támadásra indultak, megtörték a lázadók ellenállását és bevették Argostolion kikötővárosát. Négyezer ember kivételével, akik idejében letették a fegyvert, a fellázadt hadosztály zömét, a hadosztály törzskarával együtt, harcban megsemmisítettük.

Szeptember 22-én legkisebb mintájú brit tengeralattjárók megkísérelték behatolni a norvég parti vizekre. A kísérletet azonban idejében felismertük, tengeralattjárókat megsemmisítettük, mielőtt bármilyen eredményt érthettek volna el. Legénységük egy része fogságba került.

lom ellen vannak.

Róma. (MTI.) A Német TI jelenti: A római fasiszta párt pénteken áttette székhelyét a Braschi-palotába, ahol a Badoglio-kormány megalakulása előtt székelt.

Róma. (MTI.) A Német TI jelenti: Róma prefektusa felhívást intézett az ifjúsághoz, hogy haladéktalanul jelentkezzen munkaszolgálatra.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

A SZÖVETSÉGESEK HÁBORÚTÁNI TERVEI

IRTA: DR. VIRÁG JEROMOS

Nap-nap után olvassuk az újságokban, hogy a szövetségesek vezetői arról nyilatkoznak bevételeikben, miképpen óhajtják a háború után a világot megszervezni. A „Svenska Dagbladet” newyorki tudósítója pedig azt jelenti, hogy a legfontosabb kérdés, amely az amerikai kongresszus legközelebbi ülésén megbeszélés tárgya lesz, Amerika állásfoglalása a háborúutáni kérdéseket illetően. A kongresszus vezetői arra törekcsenek, hogy a lehető leggyorsabban nyilatkozatot fogadtassanak el a háborúutáni rendezéssel kapcsolatban.

Bár a szövetségesek háborúutáni tervei még nem egészen kiforrottak, mégis nagy körvonalakban összefoglalhatjuk főbb pontjait. Az angolszász törekvések ismeretében megvilágosodik előttünk az is, miért nehéz az angolszászoknak megegyezniük a Szovjettel. Az angolszászok elgondolásai ugyanis több tekintetben lényegesen kereszteszik a Szovjet törekvések útját, hiszen az új tervek szemmel láthatóan angolszász hegemonia alá akarják vetni a világot.

1

Az első és fontos változást a háborúutáni tervekkel kapcsolatban az Egyesült Államok benemavatkozási politikájának a feladása jelenti. Ismeretes, hogy az Egyesült Államoknak hagyományos politikája volt az izolacionizmus. Többször cserben hagyta ugyan az USA ezt a politikát, de mégis elvben és nagy általánosságban a gyakorlatban is kitartott mellette. Maga Churchill is azt állapítja még 1929-ben a világháborúról írt munkájában, hogy az amerikai népet atyáinak minden hagyománya a benemavatkozás elvére inti. Azonban már Wilson letért erről az útról. A közvélemény nem követte Wilsont és izolacionista maradt. Roosevelt kezdettől fogva teljes híve volt a Népszövetségi politikának és többször emelte fel tiltakozó szavát az európai eseményekkel kapcsolatban. Sőt nemcsak politikai téren, hanem külkereskedelmi vonatkozásban is eltért elődeinek izolacionista politikájától, ami magas védővámokból juttott kifejezésre. Roosevelt és munkatársai minden alkalmat felhasználtak arra, hogy meggyőzzék az amerikai közvéleményt az együttműködés szükségességéről és sokszor hangoztatják, hogy nagy hiba volt Amerika elzárkózása a világpolitika eseményeitől az elmúlt világháború után. Wallace alelnök pedig szeptember első felében a béke biztosítására alakult bizottságnak tartott előadásában hangsúlyozta, hogy állandóan harcolni kell az izolacionizmus ellen. El is mondhatjuk, hogy egyre több híve lesz az Egyesült Államokban a nemzetközi együttműködés politikájának. Az amerikai közvéleménykutató intézet megállapítása ez. Még a republikánus pártban is számos híve van a nemzetközi együttműködésnek, pedig ez a párt Roosevelt helpolitikai ellenzéke. Csúpan a Vandenberg szenátor körül csoportosuló társaság tart ki töretlenül a benemavatkozás elve mellett. A republikánus Wilkie ellenben már szívvel-lélekkel támogatja Rooseveltet, sőt tovább is megy Roosevelten elgondolásán, amennyiben máris szeretné világosan lefektetni a világ jövő rendjét

és nyíltan hangoztatja a politikai és gazdasági internacionalizmus szükségességét, amelyen az Egyesült Államok nemzetközi kööttséget érti. A republikánus párt egy másik töredéke, Dewey newyorki kormányzó vezetése mellett hangoztatja, hogy a nemzetközi együttműködés biztosítására Angliának és Amerikának a háború után is fenn kell tartania a mostani katonai szövetséget és azon reményének ad kifejezést a párt, hogy a Szovjet és Kína is csatlakozik majd ehhez a szövetséghez.

2

Jellemző az amerikai közvéleményre, hogy a multban a választásoknál csak az remélhetett sikert, aki az izolacionizmus elvét vallotta, ma pedig a republikánus párt éppen a választás érdekében hangoztatja a nemzetközi együttműködés politikáját. Ugylátszik, hogy az elmúlt évek sok gazdasági válsága, amely az USA-t is mélyen érintette, meggyőzte az amerikai népet az izolacionizmus káros következményeiről. A benemavatkozás politikája alól felezabaduló Amerika Angliával összefogva akarja uralni a világháborúutáni helyzetet. Ez megnyilatkozik már a newyorki kormányzó szavaiban is, de több vezető férfi hangoztatja, hogy az angol-amerikai katonai szövetségnek a háború után is meg kell maradnia. Csak így látják biztosítva a világbékét. Az angolszászok által hangoztatott nemzetközi együttműködésnek a célja ugyanis, vezető politikusaik kijelentése szerint az lenne, hogy biztosítsák a világot egy újabb háború veszedelmével szemben. Erre törekedett az elhunyt Népszövetség is, amelynek veszedelmét betegsége volt, hogy első sorban a győzők érdekeit képviselte.

A mostani angolszász tervek a béke biztosítására a Föld minden népének nemzetközi együttműködését igyekeznek megnyerni. A nemzetközi együttműködés meghatározott keretek között, egy új világszervezetben működne, amely a lehetőség szerint magában foglalná a világ minden nemzetét.

A világszervezet gépezetének irányítását pedig a vezető nagyhatalmak vennék át: az Egyesült Államok, Anglia, a Szovjet és Kína. A világszervezetben belül két nagyobb csoport: az Európai és Ázsiai Tanács (Conseil d'Europe és Conseil d'Asie) működne és ezek magukban foglalják az egyes nemzeteket. Az Európai Tanácsban a vezető nagyhatalom Anglia és a Szovjet lenne, az Ázsiai Tanácsban pedig csatlakoznék Amerika az Egyesült Államok vezetésével és az angol Commonwealth.

Az angolszász vélemények szerint a kisépeket szövetségi rendszerbe kell

összefogni. Így emlegetik a régi Balkáni szövetség felújítását, az északi népek számára pedig Skandináv szövetségről beszélnék, de említés történik a cseh-lengyel block körül csoportosuló országokról is.

Az angolszász elgondolások szerint Európa ügyeibe idegen világrések is beleszólhatnak és így Európa Tegen érdekek célpontja lenne. Az Európai Tanácsban ugyanis nemcsak az európai hatalmak képviselői tartoznának, hanem szerezpet játszanának benne mind a négy nagyhatalom képviselői.

A Tanács joghatósága alatt élne az államszövetségek, amelyeknek az egyesült államokbeli, illetőleg a svájci federációs államszervezetek szolgálnának mintaképül. Az államszövetségbe tömörült nemzetek élhetik ugyan külön nemzeti életüket, de szuverénitáukat a négy nagyhatalom javára bizonyos mértékben fel kell áldozniok. A kormányformát maguk válszthatják ugyan meg, de az világosan kiténik az angolszász megnyilatkozásokból, hogy a diktatúrák nem kaphatnak helyet az angolszász hegemonia világában.

A béke hatásos biztosítására és őrzésére nemzetközi rendőség szervezéséről ír az angolszász sajtó. Ennek a rendőségnek a feladata lenne, hogy elfojtsion minden megmozdulást, amely a béke megbontását okozná. A rendőség önkéntes jelentkezőkből állana, de mellette még kisebb számu katonaság is szolgálná a nemzetközi együttműködés célját. Közvetlenül a háború után a rendőség szerepét egy időre az angolszász katonaság töltené be, s csak később adná át helyét a nemzetközi rendőségnek. A béke megóvására nemzetközi bíróságokat is létesítenének, amelyek kötelező erővel itélkeznenek a békét fenyegető kérdésekben.

3

A vázolt tervek csak az angolszász politikusok törekvéseit fejezik ki. A Szovjet nem nyilatkozik ezen tervekkel kapcsolatban és nem is nagyon ismeretesek a Szovjet háborúutáni tervei. Épen ez igazta az angolszász politikusokat és az angolszász közvéleményt. Többször megkíséreltek már a Szovjetet rávenni arra, hogy leülve a szövetséges hatalmak tárgyaló asztala mellé, nyilatkozzék terveiről, de a Szovjet töntetően távolmaradt e tanácskozásokról. Most újabban ismét sokat emlegetik a hármas találkozót, sőt már az időpontjáról is említést tesznek. A hármas találkozó lenne arra hivatva, hogy a sok vitás kérdésre megoldást keressen. Az angolszász közvélemény egyre sürgeti a Szovjettel való megegyezést még áldozatok árán is, mert attól

Nagyobbak a nyeresémények!

Nagyobbak a nyerési esélyek!

Minden második sorsjegy nyer!
Most vegyen

Osztálysorsjegyet!

Főnyeremény: 400.000 P

Jutalom: 600.000 P

stb. stb.

Sorsjegyárak osztályonként:
Nyolcad 5, — Negyed 10,
Fél 20, — Egész 40 P.

Huzás: október 16.

tart az angolszász közvélemény, — mint newyorki Daily News írja. — hogy Moszkva különbékét köt Berlinnel. Hogy nem első sorban a második front kérdése késlelteti az angolszász-szovjet megegyezést, mutatja az előbb említett amerikai újság nézete, amely hangoztatja, hogy a megegyezés érdekében és a német-szovjet különbéke megakadályozására engedjék át a Szovjetnek hadiszákmányképen Finnországot, Litvániát, Észtországot és Lengyelországot. Ebből világosan látszik, hogy az amerikai közvéleményben is területi és világrendezési tervek szerepelnek a megegyezés akadályá gyanánt.

De nemcsak a Szovjet nem tud megbarátkozni az angolszász tervekkel. A kisépek is fenyegetve érzik magukat, mert a hegemonia elmélet alapján a nagyhatalmaknak jogukban állna akaratukat rákényszeríteni a kisépekre, sőt a kisépek semmit sem tehetnek a nagyhatalmak kezében levő világszervezet ellen. Máris tiltakoztak — mégpedig az angolszász hatalmak oldalán álló kisépek a felmerült és elhangzott tervek ellen. Az emigráns holland kormány külügyminisztere, Van Kleffens ez év tavaszán Londonban tartott beszédben mondotta, hogy egyetlen nagyhatalomnak sincs joga ahhoz, hogy területileg és számbelileg kisebb népeket alsóbbrendűeknek tekintessen.

Az egész világszervezet ismét nem lenne más, mint az angolszász hatalmak érdekei biztosítására létesített nagyhatalom, amely a mostani ismereteink birtokában azt mutatja, hogy angolszász zsarnokság alá akarja hajtani az egész világot.

Ujabb halálos ítéletek elsötétítés alatt elkövetett sorozatos betörésekért. Székesfehérvárról jelentik: (MTI) A törvényszék rögtönítelő tanácsa most tárgyalta Boda Sándor, Varga István és Heller Józsefnek az elsötétítés alatt elkövetett sorozatos betörésekből származó bűnügyét. Rögtönítelő bíróság egész napi tárgyalás után este 10 órakor hirdetett ítéletet. Boda Sándor és Varga Istvánt halálra ítélték, Keller József ügyét pedig a rendes bíróság elutalták.

Gazdák figyelmébe!

Hüvelyesforgalmi és Vetőmagforgalmi Központok megbízása folytán

Hüvelyes terményt és Vetőmagvakat

vásárol a HANGYA kirendeltsége, mint helyi kereskedő.
Kapisztrán János-tér 22.

DERESÉDŐ FEJŰ DIÁKOK KÖZÖTT...

Látogatás a felnőttek iskolájában, amelyre nem vonatkozik a kényszerűsület

Nagyvárad, szept. 25. Nagyvárad szeptemberi képeiből az idén hiányzik egy eleven, tarka szín. A ragyogó öszeleji verőfényben máskor hangos diákrajok vonultak végig az utcákon reggel is, délben is. Kipihent elevenséggel magyarázták a nagyvakáció gazdag élményeit, a tanulás ilyenkor még csak olyan belemegítő jellegű volt. Ez a sajátosság diákvárosi nyüzsgés hiányzik most az utcák forgalmából. A rendkívüli állapot beleszólt a tanügybe is, később kezdik a tanévet. Most még némák, csendesek az iskolák, a zsihang, élettől robbanó tantermekben pedig hántóan terpeszkedik a süket csend.

Egy iskolában mégis kivétel történt. Az állami Baross Gábor kereskedelmi középiskola felnőttek tagozatát nem érinti a felsőbb rendelkezés, a tanítás ott zavartalanul folyik tovább.

Az iskola Hitler-utcai épületébe néhez botorkálunk fel az udvaron heverő építőanyagok között. Végre új tisztaruhát kap az intézet kívülről is belül — hála a magyarok Istenének — már három évvel ezelőtt megtisztult...

Itt az alkalom a félbeszakadt tanulmányok folytatására

Bartsch Sándor tanügyi főtanácsos igazgató-készséggel fogad bennünket. Amikor az iskola felnőttek tagozatának szervezőtől és célja felől érdeklődünk, a következő felvilágosítást kapjuk:

— Iskolánk felnőttek tagozata éppen olyan négy tanévből álló tanulmány és éppen olyan érettségi bizonyítványt nyújt, mint a kereskedelmi középiskolák rendes tanfolyamai, csupán a felnőttek életviszonyainak megfelelően, nem délelőtt, hanem délután 5-től 9-ig tart a tanítási idő. Kultuskormányzatunk eddig 9 magyar város kereskedelmi középiskolájában szervezte meg a felnőttek iskoláját. Ugyanis a kereskedelmi középiskolákban nincs magánvizsgai lehetőség, a magyar kereskedelmi élet átállítása viszont megkívánja, hogy megfelelő számú és képzettegű

szakemberek álljanak rendelkezésre. Nagyváradon külön jelentőséggel is bír a tanfolyam, mert a megszállás alatt, tanulmányában elakadt ifjúságunk csak is ezúton pótolhatja a mulasztottakat, ez úton nyújt az állam alkalmat, hogy a már valamely életpályán elhelyezkedett felnőttek állásaik feladása nélkül is megszerezhessek a magasabb kereskedelmi képesítést.

— A tanfolyam eddigi működéséből milyen tapasztalatokat szűrt le igazgató úr?

— Az elmúlt 1942—43. tanévben nyílt meg az első évfolyam, így az idén

Ami ifjúságunkat már nem hozhatja vissza senki, de tanulmányainkat pótolhatjuk...

Kovács György igazgatóhelyettes ka-lauszt fel az öreg diákok tantermeibe. A II. osztályban éppen a gyorsírás tudományával foglalkoznak a „fiúk”. Bizony elég vegyes korosztály, 24 évtől ötvenig minden évfolyart meg lehet itt találni. Csak a szorongalom és a törekvés egyforma, mellyel ezt a sok nehéz ákombákból álló gyorsírás-tudományt gyakorolják.

Elvegyülünk a padok között s az öreg diákok életkörülményei és tanulmányi haladása felől kérdezősködünk.

Kaiser Sándor már a régi világháborút is megjárta.

— Eleinte nagyon nehéz volt beleszokni az iskola padjaiba, — mondja — de a jövő boldogulása érdekében szívesen vállalom a nehéz terhet.

Török Ernőnek vastag bétüvel van szedve a neve az évvégi érteitőben, színes volt a bizonyítványa. A jelen ember ezeket mondja:

— A mi ifjúságunkat már nem hozhatja vissza senki, így csupán tanulmányainkat igyekszünk pótolni, hogy valamivel nagyobb darab kenyérhez juthassunk.

Lamanes Jánosnak legkedvesebb tárgya a történelem és a földrajz.

— Minden jó volna, csak tél ne lenne soha, — panaszkodik. — A téli ső-

már két osztálya van a felnőtteknek. Az eddigi tapasztalatok szerint igen nagy horderővel bír a tanfolyam, mert a hallgatóság a legnagyobb komolysággal és szorgalommal illeszkedik bele az előirt tanulmányi követelményekbe, ami azt jelenti, hogy iskolánk felnőtt tagozatából is teljesértékű szakembereket fog nyerni a magyar gazdasági élet. A felnőttek iskoláját tehát fejleszteni kell, mert az újjászülöt magyar közgazdasági arcvonal nem mondhat le azokról a harcsoiról, akik 22 év alatt önhibájukon kívül máirányban kerestek életlehetőséget.

tétben sokkal terheesebb az esti iskolabajlás, mint nyáron.

— Bizony azt én tudom legjobban — erősíti Zsilinszki István. — En 8-tól 1-ig és 3-tól 5-ig dolgozom az Andrássy-cégnél s 10 óra van este, mire hazakerék az iskolából, de meg ez sem volna olyan nagy baj, csak az a gép- és gyorsírás ne lenne olyan borzasztó nehéz.

Nagy derültség fogadja az őszinte megnyilatkozást.

Kincses Mihály a Vegyi- és Élelmiszer Ipari Rt. tisztviselője. Az iránt érdeklődünk tőle, hogy vállalata tudomással bír-e diákokosodásáról.

— Hogyne tudna, — felel határozottan, — sőt mindenképpen támogatnak nehéz vállalkozásomban, hiszen a vállalatnak is érdeke, hogy tisztviselői minél nagyobb tudással és képesítéssel rendelkezzenek.

Az I. osztályba is benézünk egy percre. Itt még nincs kialakult vélemény az iskoláról. Általában a könnyebb boldogulás, az önhibán kívüli mulasztás pótlása s a nagyobb darab kenyér lehetősége hozta itt is össze a felnőtteket s a szemekből is ugyanazt a nagy elszánt-ságot és határozott akarást lehet kiolvasni, mint odaát.

Nagyvárad üres iskoláinak azáig való tantermeiből csak kettőben van élet jelenleg. Két tanterembe felüött, dere-sedő fejű öreg diákok ülnek esténként, hogy pótolják, amit a mostoha sors megtagadott tőlük. Abból a korosztályból valók mindnyájan, akik a legszomorúbb magyar 22 év alatt szakították félbe, vagy meg sem kezdték felsőbb tanulmányaikat, akiket az élet fergege szerteszórt az elhagyott kisebbégi sorokban. A hazátlanság keserű kenyere még gyermekkorban szétkergette őket, s most 30—40 éves fejjel újra együtt-ülnek. Összeterelte őket a tudás, a haladás utáni vágy, hogy ha nem is mindent, de valamit mégis visszamentenek az elsikkasztott ifjúságból.

Még csak két osztály nyílt meg Nagyváradon a felnőttek iskolájából. Nagy-on lassú a tempó. Két évtized magyar generációjának visszavezetésére sokkal több, sokkal nagyobb osztályokra volna szükség, hogy az új szántású magyar gazdasági élet posztjaira minél előbb állíthassunk egyet-egyét azokból, akik a felnőttek iskolája előtt az élet iskoláját már jelesen végigjárták.

Kiskun.

Szabó János képviselő Nagybanán és vidékén tartó képviselői beszámolót

Szabó János országgyűlési képviselő pénteken délelőtt Nagybanánra utazott, ahol vasárnap nagybányás-bánu választmányi ülés lesz és azon tartja meg beszámolóját. Beszéde után a hozzáfordulóknak ad utbagyításokat, tanácsokat.

A mintegy 3—4 napos távolléte alatt Nagybanán kívül, felkeresi Koltó, Misztótfalu, Hagymáslapos, Kapnibánya, Felsőbánya, Láposbánya, stb. bányatelepeket, ahol a munkásság panaszait visszajelzi be. Bár igen fontos ügyben vasárnap Budapestre kellett volna utaznia, mivel már több ízben kérte nemcsak a munkásság, de a lakosság minden rétege is, hogy tegyen náluk látogatót, Szabó János elhalasztotta útját és a Bányavidék kívánságát teljesítette.

MIÉRT?

Írta: Papp Imréné

Az új magyar elbeszélő irodalomnak nagy értéke a váradi Papp Imréné. Legutóbb az „Új Idők” elbeszélő pályázatán vitta el az első díjat 1200 versenyző közül. „Miért?” című elbeszélése a mai háborúból vett történet, a hős asszonyi lélek apoteózisa. A kitünő írónő örömmel üdvözljük lapunk hasábjain.

Szaporán szedte a lábait Frau Keller. Legalább egy felőrás út áll még előtte. Gömbölyű karján meg-meghíntál a tele kosár és ilyenkor arcán puha, édes mosoly jelenik meg, — hogyne. — hiszen mekkora öröm lesz Hansinak és Grétének, ha kézbekapva a kosarat, a friss szőlőlevelek alatt megtalálják az aranyárga körtéket. Nagyanyó küldi az unokáinak, — hála Istennek, hogy jól van, sóhaj fel Frau Keller s már gondolatban fogalmazza is a levelet, amelyben megírja majd az önméhit az unokáinak, hogy kedvesanyád túl van minden veszélén és csapán halad a gyógyulás felé. Frantz kedves regén nem látta-

lak, — gondolja s megtapogatja táskáját, hogy ott van-e a tábori lap, ami aznap érkezett s amin rajta az ő drága kezeirása, hogy jól van és egészséges. Frau Keller annyira elmélyed gondolat-taiba, hogy észre sem veszi, hogy egy hajfürtje kiszabadult és a homlokába lóg. A rakoncátlan kis szőke hajfürt-től aztán olyan vidám kifejezést kap a kedves fiatal arc, hogy a mellette elhaladó emberek réamosolyognak. — Szép volt ez a mai nap, gondolja elmélázva, de hirtelen megtorpant, mert a felvonító sziréna hangja szinte mellbevágja. Egy percig tanácstalanul áll, aztán egyenletes léptekkel megindul az óvohely felé. — Oh Hansi, Gréte, beletelik talán két óra is, míg hazamehetek — kedvetlenedik el és leül a padra egy öregasszony mellé. Az öregasszony egykedvű arccal kötényt vesz elő és gyors mozdulatokkal kötni kezd. Az emberek zsihangának, itt-ott nevetés hallatszik. Frau Keller ölébe veszi kosarát, merőn nézi a mozgó kötötűket s arcán az öröm pírját az aggodalom sápadtsága váltja fel. — Nem lesz semmi baj, vigasztalja

magát, hiszen Hansi már nyolc éves, tud vigyázni Grétére, — az óvohely a háztól csak néhány lépés — s már háromszor voltak egyedül légitámadás alatt és semmi bajuk nem történt. Frau Keller csendben összekulcsolja kezét a kosár felett és imájában a Hansi, Gréte és a Frantz nevek váltakoznak. Tompa dörrenés hallatszik, érezni lehet a föld remegését. Csak ne tartana sokáig, tűnődik, szegény kicsinyeim milyen éhesek lesznek.

A föld mind jobban rezeg, a robbanások zaja mind sűrűbb. Az emberek elcsendesednek, az arconok figyelés feszül. A robbanások most már oly sűrűek, hogy szinte egybefolyának, a föld pedig úgy rezket, mintha a helseje akarna kifordulni. A nyitott ajkáról elröppenő sóhajok belevesznek a füleüketítő zajba. Mintha a pokol szabadult volna a földre s a behörtönzött elkarhozottak várnák az elmúlást. Az idő szinte áll, a peremutató olyan lassan és óvatosan mozog, mintha a világ bántát eipelné. Frau Keller arcán verejtékcseppek gyöngyöznek, ajkai keskeny vonallá préselődnek, kezét görcsösen összekulcsolja. Eltelt egy óra. A pokoli zaj nem szűnhet. Az idegek pattanáig feszülnek. Vonzódnak a percek.

A pokoli szimfónia kissé alábbhagy dítja, — hol vagytok? Megfordul, az

A zaj szünetel. Eltelik a második óra — és azután a harmadik.

Felharsannak a szirénák. Az emberek szótlanul tódulnak az utcára. Frau Keller körül sem néz, csak rohan előre. Az eső megered, a szél az esőcseppeket az arcába vágja, — nem érzi, megy, megy, gondolatai megállnak, vagy talán nincsenek is már, csak hosszú fekete utcák vannak, — és itt-ott vészese piros fények lobognak. Megáll tájékozódni, mert az utcák képe megváltozott. Sok ház eltűnt, — helyettük alaktalan dom-bok foglalják el. A tető nélküli házak csupasz falai mint a sikoltásra tátott szájak merednek az ég felé s a félig le-szakadt ablakzárnyak, mint a segít-eégért esdő kezek remegnek a szelben. Frau Keller tetován áll, majd hirtelen berohan az egyik romhalmaz mellett keskeny úton. — Ez a mi utcánk, ismeri fel eszelősen, ez az. Rohan — a kosarát eldobja. Ebben az utcában egyetlen ép ház sincsen. Elvágódik, mert az úton keresztbe egy összetört díófa lombkoronája fekezik. — Ez a mi fánk hasít bele a gondolat, — lassan feláll s trafilé fordul, ahol a házuk, kicsi házuk állt. Frantz... sikoltja az ura ravát, nézd... hol a házuk?... A fejéhez kap Hansi... Gréte... — or-

Megy, vagy nem megy Sztalin a hármass értekezletre?...

Miért jelent meg a vörös cár a moszkvai pályaudvaron a japán megbízott elutazásakor? Csangkaisekné, a női diplomaták úttörője...

Az 1924-es genfi leszerelési konferencián a japán delegáció vezetője, Ishi gróf egyik alapvető kérdésben visszautasító magatartást tanúsított. Az ülés végeztével ezt Briand szemérettel és magyarázatot kért tőle.

— Mit tesz Ön, ha betegnek érzi magát? — válaszolta Ishi.

— Megvizsgáltatom magam az orvosnál.

— Helyes. De ha az orvos azt mondja, hogy nem tud segíteni?

— Sebészhez megyek.

— Es ha az sem tudja megoperálni? Briand mélyen hallgatott.

— Akkor harakirit követ el magán; segített mosolyogva a japán diplomata Briand zavarán.

A francia államférfi később egy társaságban elmondotta ezt a különös párbeszédet és gondterhelten füzte hozzá:

Ime egy haljós vélemény!

Es valóban. Azóta sok év, majdnem két évtized múlt el, mialatt a porából megelevenedett Németország, Olaszország és a feltörő Japán mindent elkövettek, hogy a világ javainak kétharmad részével úzkerkedő és már már zsirijában fuldokló Brit Birodalom, Amerika és Franciaország vezetőit jobb belátásra bírják és békésen oldják meg a föld gazdaságának igazságos megosztását. De hasztalan volt minden igyekezet. Még Lengyelországot is lebeszéltek az engedékenység politikájáról.

Azóta pusztít a második világháború. Azóta követelt el harakirit magán Lengyelország, Franciaország és a többi szövetséges, mely mind a béke áldásait és függetlenségét élvezhetné ma is, ha a józan ész szavára hallgatott volna...

Kétségtelen, hogy a mostani világháborúban Japán diplomáciájának nagyobb a működési tere, mint Németországé, mert a német-szovjet há-

ború ellenére Japán ma is normális diplomáciai viszonyt tart fenn a Szovjetunióval. Tudvalevő, hogy az angolszászoknak a Szovjettel szemben táplált kételyei abból a fejtévesből erednek éppen, hogy Sato, Japán kujibisevi nagykövete a német-szovjet kiegyenlítődés létrehozásán fáradozik. Sato magatartása szempontjából indokolt is a félelmük, hiszen a nakidején Kujibisevbe érkezésekor az új japán nagykövete nem minden melankólia nélkül jelentette ki Molotov előtt a következőket:

— Sajnálom ezt a félreértést, mely a német-orosz megnevezési szerződés felborításához vezetett. De örömmel állapítom meg ugyanakkor, hogy nincs szilárdabb és őszintébb szerződés annál, melyet egy évvel ezelőtt Matsuoka és Ön kötöttek Moszkvában. Oroszországtól teltevésem szerint távol áll minden támadó szándék Japánnal szemben; hiszem tehát, hogy Észak-Kelet-Ázsia békéje biztosítva van.

Sztalinnak a legutóbbi Churchill-Roosevelt találkozóról való elmara-

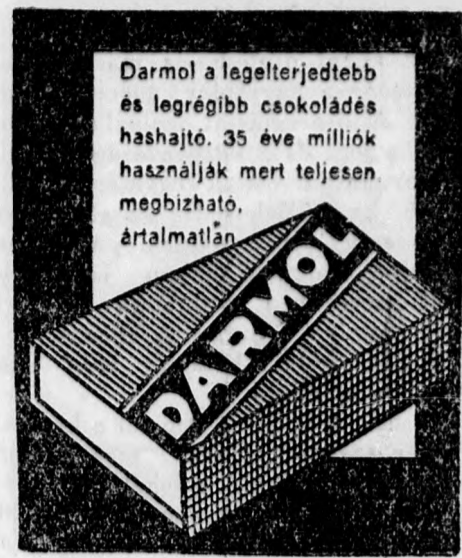
dása több amerikai lapot és kifakadásra indított a Szovjettel szemben. A *New York Times* például nem esnált titkot abból, hogy az amerikai közvélemény tisztában van azzal, hogy Visinszky külügyi népbiztos helyettes megállapítása szerint a Szovjetunióknak nincs kifogása Délkelet-Ázsiának a japánok által való megszerzése ellen, mert Moszkva törekvései nem a Csendes-óceán partvidékei felé irányulnak, hanem az örök orosz álmok megvalósítása, a Perzsa-öböl partvidékének megszerzése felé...

Súlyosbítja az angolszászok gyanúját az a körülmény is, hogy ezideig Standleynek, az amerikai követnek, sem pedig az angol Ronnynek nem sikerült elérni Molotovnál és Sztalinnál támaszpontokat Szibériában. Hiába magyarázta Ronny Molotovnak, hogy az angol támaszpontok túlságosan távol esnek Japántól, Vladivosztok azonban annál közelebb van, Molotov mindezt igen jól tudja, csak éppen tovább nem érdekli Ronny és Standley mondanivalóját.

Sztalin büszkén vallja magát „keletinek” ha japán diplomatával tárgyal

Amikor Matsuoka a japán-szovjet szerződés megkötése után Moszkvából távozott, Molotovon kívül Sztalin is kikísérte a pályaudvarra. Ez volt az első eset — azóta sem ismétlődött, — hogy a vörös cár ilyen nagy megtiszteltetésbe részesítette egy idegen állam képviselőjét. Nem csoda, ha diplomáciai körökben hetekig tárgyalták ezt a szenzációt. A pályaudvar csarnokában lekötelező szívélyességgel, behizelgő hangnemben társalgott Sztalin a Tenno megbízottjával, búcsúzás közben pedig minden előbbi betetőzése sokatmondóan hangsúlyozta:

— *En is Kelet fia vagyok.*
Nem minden hátsó gondolat nélkül van az, hogy Roosevelt és Churchill a sorozatos kudarc ellenére sem mondott le arról, hogy Sztalint rábírák végül egy hármashatalmi konferencián való részvételre. Eden kapott megbízást a washingtoni értekezlet után, hogy Miskin, a volt londoni szovjet nagyköveten keresztül rábeszélje Sztalint a találkozóra. Amióta ez az ügy folyamatba van, Washington és London már legalább háromszor változtatták kedélyhangulatukat. Reménykednek, kételkednek, re-

Darmol a legelterjedtebb és legrégebbi csokoládés hashajtó. 35 éve milliók használják mert teljesen megbízható, ártalmatlan.

ménykedve kételkednek... A szovjet iránti nagy bizonytalanságban végre is már szeretnének tisztába lenni Sztalin hátsó gondolataival.

Naotake Sato legutóbbi tókioi útja óta azonban Shigemitsu japán külügyminiszter valóságos mozgósítást hajtott végre a japán diplomácia tekintélyei között. Környezetében felállított egy tiumvirátust, melynek tagjai a volt miniszter, Azita, a parlament volt elnöke, Ókohama és egy hírneves szakértő, Ishiwata.

Mintegy válaszképpen, Cordell Hull az USA külügyminisztere egy valóságos diplomáciai hadsereget állított talpra, sőt ezen túlmenően Washingtonban külön iskolát létesített a gyors utánpótlás biztosítására.

Az elmúlt hetekben az angol alsóház ülései is a diplomácia megerősítésének vitáitól voltak hangosak. Richard Law, a helyettes külügyi államtitkár szenvedélyesen vette védelembe gazdájának, Edennek azon javaslatát, mely a diplomáciai pálya demokratizálását szorgalmazza. Eddig ugyanis hatalmas vagyonnal és szépséghibá mentes családfára volt szükség ahhoz, hogy valaki a brit diplomáciában érvényesülhessen.

— Ennek meg kell változnia, — jelentette ki Law. A jövőben minden angol állampolgárnak meg kell adni a lehetőséget, hogy akár külügyi államtitkári rangig is vihessen ezen a

övohely felé siet. Szinte repül lefelé a lépcsőkön, — de az övohely teljesen üres. Hansi? Gréte? — kérdezi az emberektől, — de senki sem látta őket. Egy asszony jön hozzá. átöleli s úgy mondja, hogy Hansi és Gréte nem voltak az övohelyen. Nem voltak? — kérdi Frau Keller értetlenül. — hát akkor hol vannak?... hol vannak?... — kérdi fogvacogva s lassan visszavonulja magát a házuk romjái. Ott végigvágja magát a földön és kaparni kezdi a törmelékot, — közben ajkai csak a Hansi és Gréte nevet reszketik. Kezeiből csorog a vér, egyik téglát a másik után emeli fel, rendszer nélkül, téboiyultan turkál a romokban, Emberek rohannak oda, — megkezdik az eltakarítást. Frau Keller nem tud felállni, hason esúszik előre és kaparja tovább azt a szemetet, ami hajdan az otthonuk volt. Ez a kapu, — gondolja elesodálkozva, amint kezei valami tömör fadarabot érintenek, lassan térdre erőlködik és próbálja a kaput felemelni. Valaki odavilágít s ekkor rettenve kapja vissza a fejét, mert egy szalagcsokrot lát, egy rózsaszín szalagcsokrot, amit ma reggel kötött a Gréte hajába. Gréte! — akarja ordítani, de hang nem jön ki a torkán, csak tátog a szája s a kezeivel bizonytalanul kalimpál. Emberek térdelnek

mellé, ethuzzak a kaput. Gréte helyett egy alakatlan véres púp kerül elő, — csak a szalagcsokor maradt meg — csak az, szinte érintetlenül. Megtalálják Hansit is, kis arca sértetlen maradt, mellét roncsolta össze egy ködarab. — kék szemei tágranyilva néznek felfelé és kezei ökölbe vannak szorulva. Frau Kellernek egyetlen hangja sem hallatszott. Amikor kiásták gyermekeit, csak nézte, nézte őket — és mintha a látvány kiegészítette volna szemeit, olyan szárazon égtek azok, egyetlen enyhítő könnyecsepp nem enyhítette a pokoli kínt. Sírnai nem tudott. Felállt, egy darabig szótlanul állt, majd két karját az ég felé lendítve, rekedten felordított: „Miért tetted ezt. Istén, — miért?” Aztán hónapokig egyetlen szót sem szólt. Megváltozott, arca beesett, szemei elvesztették fényüket és kerekre nyílvá csak egy kérdés lobogott bennük: „Miért?”, de sírnai most sem tudott.

A Főúti kórház 18-as számú kórtermén magas sovány ápolónő megy végig az ágyak között. — Frau Keller, hangzik fel a fal melletti ágyból s az ápolónő kimért, nyugodt lépteivel a sebészt felé megy, meghallgatja panaszat csontos kezét ráteszi a beteg izzó homlokára, valamit mormol — és a beteg

megnyugodik. Frau Kellert imádják a betegek, habár nem beszélget senkivel, arca pedig mosolytalan és hideg. Hanem két csontos kezében gyógyító erő van s ahol felhangzik egyenletes nyugodt lépe, ott a beteg megkönnyebbül. Frau Keller talán sohasem alszik, szolgálati idejét gyakran megtoldja és olyan pontos, hogy szinte már nem is ember, hanem egy hajszálfinom szerkezetű gép. Aki az ezelőtt egy évvel látta, az most nem ismerné meg. Gömbölyű válla szögletes lett, alakja meggyűlt, arcában már semmi puhaság nincs, álla előreugrott, szája keskeny vonallá élesült, arccsontjai a ráfeszülő bőr alatt tisztán láthatók s hajdan ragyogó szőke haja színtelen lett. Csak a mélyen bennülő szemei nem változtak, azok most is tágranyilva tekintenek a világra és mélyükben ott villózik a gyötrelmes kérdés: „miért?”

Frau Keller szolgálati ideje lejárt, le kellene mennie a földszintre, hogy néhány órát pihenjen. Csöppnyi fáradságot sem érez s a fal melletti beteg láza is igen magasra szökött. — nem megyek még, — határozza el. Kereszkötést ad a betegnek, ágyát gyöngéden eligazítja, majd székét húz az ágy mellé s úgy helyezkedik el ott mint aki nem akar egyhamar felkelni. A beteg hálásan felmosolyog reá. — Frau Keller beta-

karja, — kezébe veszi a beteg erőtlen kezét és csöndes hangján odamormolja. — nos Karl, most aludnia kell. — A beteg nagy, hűsítő nyugalom és biztonság érzete ömlik el, szemei lassan lecsukódnak, fiatal ajkai kiséé felnyílnak — és a gyógyító álmok púhá karjaiba hull. Frau Keller mozdulatlanul ül, kezében tartja a beteg sápadt kezét s minden erejével azt kívánja, hogy Kar meggyógyuljon s durva ujjain keresztül szinte átfolyik az életerő és makkacs ak... beteg lankadt idegeibe.

A betegszoba alszik. A kék fényben a sápadt arcok hirtelen fehéreknek látszanak. A lassan és gyors lélegzetvételek valami duruzsoló, álmosító összhangba olvadnak.

Ekkor felvonítanak a szirénák. A betegek pillanatok alatt felébrednek. Azok, akik járnai tudnak, segítenek a tehetetleneknek. Frau Keller feláll, sietőség nélkül és mégis minden pillanatot kihasználva tolja a tehetetlen betegeket a felvonóhoz. A felvonó zúg, száll le a pincébe. A betegek szótlanok és egykedvűek. Megreszket a föld, iszonyú robbanás hallatszik pokoli sötétség szakad rájuk. Frau Keller már ölbe nyúlholja a betegeit és úgy helyezi el a felvonón. Ismét egy iszonyú dörrenés.

pályán.

Az angol diplomácia másik jellegzetessége a nagyfokú specializálódás volt. A diplomáciai szolgálat a konzuli, a jogi és a közgazdaságszolgálat szigorúan el voltak egymástól különítve. Law kijelentette az alsóházban hogy ezen is változtatnak. A jövőben minden szolgálati ágban jártasságot kell szerezni a diplomata jelöltnek, hogy általános tudást szerezzen.

A vita kellős közepén lady Astor szólásra emelkedett.

— És a nők? — tette fel a kérdést. Mikor szánják el végre magukat arra, hogy a nőknek is lehetővé tegyék ezt a pályát. Szeretném tudni, a külügyminiszter gondolt-e már arra az eredményre, melyet Csangkajsekné Washingtonban ért el.

Lady Astor kérdése válasz nélkül maradt, mert ez a pálya az, melyet az angol férfiak a legféltékenyebben védnek. El kell azonban ismerni, hogy más külügyminisztériumok sem adnak alkalmat a női „tételségek” kifejlesztésére.

Amikor pl. a szovjet kormány 1920-ban Kollontaj asszonyt mexikói követté nevezte ki, a mexikói politikai körök a legnagyobb zavarba kerültek. Az eset ugyanis példátlanul áll a diplomáciai pályán. Vég nélküli értekezletek, hangos szócsaták és lázas megbeszélések követték egymást Mexikóban. Végül a megoldás oda lyukadt ki, hogy Kollontaj asszonyt kiutasították. Hivatalosan ezt a címet adták neki: „Követ asszony” (Madame de Ministre). És hivatalos ebédelen és vacsorákon a szertartás vezetője a diplomáciai szabályoknak megfelelően egy-egy nőt ültetett jobbjára és baljára, mintha udvarlóképes férfidiplomata lett volna.

Azóta Stockholmban tette át működési terét Kollontaj asszony, de ott is férfi számba veszik és csak annyi megkülönböztetésben részesülhet, amennyit számára a rangban való idősebség és az általa képviselt Szovjetunió hatalmi súlya előír.

Ezzel szemben a Vatikán nunciusa — akik pedig szintén

még a hivatalos ünnepélyeken is, akárcsak a női diplomaták, — a diplomáciai jog értelmében doyen-

tiszttel rendelkeznek az illető főváros diplomáciai testületében. Reájuk hárul például bizonyos alkalmakkor (Újév, születés- és névnap stb.) az összes akreditált diplomata nevében felköszönteni az államfőt, de ők intézik el a testület keretében felmerülő nevezetlenségeket is, ha azok magántermészetűek. A háború ezen felül új kötelezettségeket is szabott rájuk; így például bizonyos fővárosokban, nevezetesen Vichy-ben a pápai nuncius feladata a benzinjegyek kiosztása, bár ezt nem írja elő a Szentzsák diplomáciai katalógusa.

A háborúra való tekintettel a diplomáciai munka feltételei is változások mentek keresztül. Ezelőtt egy nagykövet aránylag nem nagy száma munkatárssal rendelkezett, ma azonban egy nagykövetség hasonlít a külügyminisztériumhoz. Egész sereg specialista csatlakozik munkatársához, katonai, közgazdasági, tenger-

szeti, sajtó és propaganda feladatokkal megbízva. A washingtoni angol nagykövetség pl. nem kevesebb, mint öt meghatalmazott miniszterrel rendelkezik, akik egyenként szintén egész sereg tanácsadóval dolgoznak. Megfordítva pedig a londoni USA nagykövetségen 8 tanácsos, hét katonai attasé, 3 főkonzul, 17 konzul és számos más megbízott tevékenykedik. Ugyancsak a helyzet a berlini japán és tokiói német nagykövetségeken is, azzal a különbséggel, hogy a Német Birodalom és Japán között feun álló szilárd bizalmi légkör nem tesz szükségessé oly nagy számú megbízottat ugyanazon szakágban, mint az előbbi esetben.

A legérdekesebb a diplomáciai helyzet a semleges fővárosokban, pl. Ankarában. A külképviseletek számára fenntartott városrészekben egymástól néhány méternyire lengedeznek a hadviselő felek lobogói, a ho-

rogkeresztes zászló, az Union Jack, az amerikai, olasz, japán, szovjet lobogó. Rendencijáról távozva von Pa-pen ankarai német nagykövet számtalanszor találkozik szembe Hugh Knatchbull Hungghessen angol nagykövettel, sőt nem egyszer Szaradzoglu előszobájában is összetalálkoznak. A két diplomata mereven magá elé nézve, a másiktól természetesen tudomást nem véve megy el egymás mellett. De hogy melyik fél re-spektálja jobban a másikat, — bizonyítja az a tény, — Papent felbőltet orvgyilkosok már megkísérelték el tenni láb alól, Knatchbull Hughesen azonban nem...

Csak annyiban különbözött a helyzet fenti esetben a háború kitörése előtt, hogy a két diplomata akkor kimért udvariassággal megemelt kalappal üdvözölte egymást...

VARGA ISTVÁN

„Ugy látszik, Svédországban idegesek amiatt, mert nálunk nincsenek ideges emberek”

Tanner, finn pénzügyminiszter beszéde a külföldi híresztelésekről s Finnország háborús elszántságáról

Helsinki. (MTL) A Német TI jelenti: Tanner pénzügyminiszter pénteken este a munkagyűlésen beszédet mondott. Arról beszélt, milyen befolyást gyakorol a háború az állami és magánélet minden területére Finnország gazdasági helyzetében, majd megállapította, hogy a háború okozta megterhelések ellenére a harcot meg-gőzt az élet olyan egyenletesen folyik, amennyire csak kívánni lehet.

A többek között kijelentette, hogy a Szovjetuniót, bár a szövetségesek közé tartozik, nem lehet a demokraták közé sorozni. Mivel lehetetlennek bizonyult az, hogy a szovjet hékében éljen, Finnország kénytelen volt védekezéshez folyamodni. — Finnország egyedüli ellensége a Szovjetunió. Céltalan lenne, hogy Finnországra a szovjet állam eszméit akarják kényszeríteni. A kommunista hírvérésnek a finn belső viszonyok meg-

zavarására irányuló kísérletét Finnország határozottan visszautasítja.

A mostani békehíresztelésekről szólott azután. Abból a sajtóbeszélgetésből semmi elhamarkodott következtetést nem lehet levonni, amit a finn miniszterelnök az újságírókkal folytatott. Csupán a béke óhajítása, bármilyen eleven legyen is a népben, nem tudja biztosítani a kívánt eredményt. Ennek legjobb bizonyítéka Olaszország sorsa.

Finnország helyzetét egyáltalán nem szilárdítják meg és az ellenséget csak arra az elképzelésre készítik, hogy Finnországban talán meghódításra irányuló hangulat uralkodik. Ez az elképzelés azonban teljesen téves. Nyugattól, finomabb formában terjesztett híresztelés azonban hatásosabb lehet. Finnország csak saját javára gondol. Az utóbbi hónapokban a svéd sajtó is érdeklődött a finnek

sorsa iránt.

Majdnem úgy látszik, mintha Svédországban idegesek lennének amiatt, mert Finnországban nincsenek ideges emberek, hanem a finnek teljesen nyugodtan viselkednek. Finnország szempontjából legokosabb lenne, ha a béke kérdésének nyilvános megvitatását befejezzék.

Végül a külföldi hírvérésről beszélt.

— Már nem elégszenek meg azzal, — mondotta — hogy állítólagos finnországi béketüntetések emlegetnek, hanem már a szovjetnek a bekefele-telekkel kapcsolatos szándékairól is irnak. Az ilyen jelentéseket a külföldi sajtó mint kísérleti léggömböket cseszti fel.

Befejezésül a miniszter elutasította a belső finn ügyekbe való beavatkozást.

tüzes tény, az épület meginog, az egyik fal bevágódott. Ide mellém. — hangzik a Frau Keller nyugodt hangja és a felvonó utolsó terhével zúg le a pincébe. Számba veszi a betegeit, — csak huzsonhárom, ki hiányzik? — kiált élénken, — Hans Karl, a repülő. — hangzik több oldalról. Hans... — mormolja Frau Keller és megjelenik előtte a kis Hansi halott arca és véres melle e valahogy úgy érzi, hogy Hansi ismét a romok alatt fekszik. Valami furcsa nyugtalanság vesz rajta erőt. Ismét egy iszonyú robbanás zaja szaggatja a füleket. Valószínűleg beomlott a negyedik emelet. — állapítják meg a betegek. Hansi, Hansi! — kiáltja Frau Keller kétségbeesetten és valami emberfeletti erő feszül a testében. Kirohan, a felvonót akarja bekapcsolni. A felvonó nem mozdul. — a huzalok leszakadtak. A lépcső felé rohan, hármával kapja a lépcső fokokat, az első és második emeletet szinte gondolatnyi idő alatt tette meg, a harmadik emelet felé vezető lépcsőn valami keresztbe fekszik. — átbukik rajta — és négykezláb tapogatózva megy feljebb. Eléri a harmadik emeletet, az egyik fal helyén a csillagos éjszaka néz be a folyosóra. — itt... itt van a tizenhét éves szoba, moivogja. Óvatosan halad előre, Hansi... Hansi.

ordítja. Tovább megy, keresztül bukik egy felborult vaságyon, ülve marad, hallgatódzik. Hansi. — sikolt fel újra és lélegzetét visszatartva figyel. Ekkor esőndes nyögést hall, arrafelé kúszik óvatosan és kutató ujjai puha haját érintenek. Hansi... ujjong fel benne az ezelősi öröm és most valahogy összekeveredik benne a mult és a jelen, feje üres lesz, csak szívében érez forró örömet. — Hát itt van az ő Hansija — s erős kezei egy vaságyat emelnek le egy elnyúlt testről és a jó ápoló gyakorlott kezei azonnal érzik, hogy a test él, csak ájult, Hirtelen átnyalábolja, próbálja felemelni, de a mozdulatlan test iszonyúan nehéz. Frau Keller nem asszony és nem is ember már — hanem egy szörnyű akarat, amely életet akar menteni. Karjai mint a vaskapcsok fonódnak a testre s felhúzzák a vállára majd lassan fogcsikorgatva feláll. — meginog — de áll és a hatalmas férfitest keresztben fekszik a vállán. Megindul a lépés felé, óvatosan minden lépést észámítva. Merint iszonyú dörrént ütést érez a fején, megtántorodik, a jobb kezével elkapja a lépcső karfáját és megindul lefelé. Érezni nem érez semmit. — lábai mint az önműködő pontos hibátlan gépek mozognak lefelé. Beért az ovóhelyre, az ájult testet ágyra

fektette s aztán az ágy előtt összeesett. Frau Keller életében először elvesztette az öntudatát.

A kórház négyszögletes udvarán katonák vonulnak fel. Frau Keller a 18-as kórteremben a hőmérőt helyezi az egyik beteg hóna alá. Két perc alatt lent kell lennem, gondolja és kimért léptekkel az ajtó felé megy. Leér a kórházudvarra, feltekint, ma kész lesznek a negyedik emelettel — állapítja meg és a katonák felé indul. Megáll mereven, karjai oldalához simulnak, arca mozdulatlan és egykedvű — félszemén fekete kötés. — mert az egyik kérdező szem hiányzik. Egy tiszt lép előre és Frau Kellerhez beszél. Az apolónó nem figyel oda, a gyöngyszürke eget nézi és arra gondol, hogy a hőmérőt már ki kellene a beteg hóna alá venni. A tiszt pedig beszél. — hangja felemelkedik, egy nevet mond... ami megragadja Frau Keller figyelmét. — és megmentette Hans Krahl életét. — beszél tovább a tiszt a Hans Krahlét, a mi hős repülő, aki felgyógyulása óta ismét 57 éves gépet lőtt le s ezzel házaik megmentését, asszonyaink és gyermekeink életét mentette meg. — és így sok száz gyermek és asszony életét köszönjük Frau Kellernek.

Az apolónó meginog, valami forróágot érez a mellében és kábult agyában gondolatok cikáznak. Felúz az égre, a felhők meghasadtak és egy éles fehér fénynyaláb hull a felfelé figyelő arca és azt olyan furcsán megváltoztatta, hogy a katonák tágranyilt szemmel meredtek reá. Frau Keller egész testében megrázkódott, valami különös, valami nagy dolog történt vele. Is-ten keze rásimult dermedt szívére s attól az élővé és látóvá lett. Meglátta azt, amit millió ember közül egy ha meglát. — meglátta az élete értelmét. — felfogta küldetését. — meglátta a célt, amiért el kellett vesztenie otthonát és gyermekeit — s szívébe nagy alázatos hála költözött. Otromba fekete cipőbe bújtatott lába már ismét olyan biztosan áll hazája földjén, mintha ennan nőtt volna ki. Csontos kezei összekapcsolódnak s reszkető ajkai Teremtőjéhez fohászognak.

A tiszt előrelépett, valamit Frau Keller mellére tűzött — feszeseen tisztalgett és viszálépett.

De Frau Keller mindebből semmit sem látott, valami végtelen nyugalom ömlött el rajta. — s megmaradt félszeméből puhán peregni kezdtek a könyvek.

PAPP GYORGY RIPIORTJA:

Ligeti csendélet és egyéb váci történetek

Képek a Pece-parti Párizsról 1943-ban

Nagyvárad, szeptember hó. Hogy a költő szavával éljek. „Még nyílnak a völgyben a kerti virágok” és a jorró nyár emlékeit idézi a csalóka napsugár, de azért mégis ősz van visszavonhatatlanul. Nem is lehet más, hiszen a vándormadarak útrakezelésével megindultak a költők is verseikkel, meddő rohamot intézve

a szerkesztőségek ellen. Nagyvárad pedig új köntösbe öltözött, új színt váltott az utca képe és új történetek peregnak az idő kerékén, melyeket naponta figyel a sajtó napszámosa, vagy hogy szebb jelzőt írjak, egyik híres írónk jóvoltából: „a nap lovagja”. A sok megírhatatlan kép közül megpróbálok rajzolni néhányat.

Elgondolkozik a piaci biztos, megváltozik a helyzet. A körülállók élénken vitatják az ügyet. Hangok hallatszanak innen is, onnan is, hogy így, meg úgy, csakugyan igaza van az asszonynak.

— Gyereünk a csizmadiához! — mondja némi tündés után a piaci biztos.

Karjára kapja az asszony a csirkés kosarat és az izgalomtól pirosan megy a biztos mellett. A sokaság kíváncsian követi őket.

Gyanakró szemmel, szemlátomást elkomorodva sadorja bajuszát az érkezők felé.

— Innen akarta megvenni a csizmát? — kérdi a biztos.

— Igen! Itt a mérték-madzagom, a lánán!

— Mennyi a csizma ára, mester úr? szól hivatalos hangon a biztos.

— Melyik milyen — válaszol az egykedűien.

— Az a csizma, amelyiket kinéz-

Pafan csattan a holdas éjszakában

Éjjel 11 óra. A Sztaroveszky-utca sarkánál még világít egy-két elsötétített lámpa, azonban a Városliget sűrű feketeségbe burkolódik. Ide nem terjed ki a város jótékony figyelve, méla csend uralkodik a fák alatt. de amikor a hold világít, ezüstös fénye átvarázsolja a környéket.

Most éppen süt és úgylátszik nem csak a környéket varázsolja át, hanem az embereket is. Mert két ember halad a kövezeten a Pál-utca felé, egy férfi és egy nő. Bizonyosan férj és feleség, mert a férfi ugyancsak távol van a nőtől, sőt egy-két lépéssel előtte jár, amiből arra lehet következtetni, hogy házastársak.

Szóltanul haladnak, egyenletesen kopog a fatápu cipő a kövezeten, azután elhalkul lépésük és elnyeli őket a Bunyitay-liget fáiak árnyéka.

És ekkor a költők által annyiszor megénekelt szabad természet öléen felcsendül egy hirtelen csattanás, élesen, ékiesen. Pár pillanat múlva felhangzik a női hang:

— Csirkefogó, betyár! Ezt érdemelted?

— Igen, ezt érdemelted! — válaszol nyugodtan a férfi.

— Hiszen nem is láttál, te gazember! — sir a nő.

— Elég ha hallottam! Köszönd meg, hogy csak egyet kaptál, mert még adhatok!

Állnak a fák alatt. A hold ezüstös sugara homályba burkolja szilhuettjeiket. Teljesen érthetetlen, hogy miről van szó, csak az elhangzott pofon csattanása bizonyítja világosan a helyzetet. A férj bizonyára azt hiszi, hogy kettesben vannak a ligetben, pedig ez a hiedelem korai, mert a Pál-utca sarkánál megszólal egy férfi hang:

— Nem szégyeli magát, egy nőt megpofozni? Nem tudja, hogy elsötétítés van?

— Éppen azért! — feleli vissza a sértett. — Különben is fogja be a száját, mert semmi köze az én családi ügyemhez!

— Szép kis családi ügy, maga marha!

— Na megálljon csak!...

A bokrok között csörtetve megindul két árnyékember a Pál-utca felé. A nő megelőzi a férfit és gyorsan a bátran álló védelmezője elé toppan és elfulladva kiabál.

— Maga minek avatkozik a dolgunkba? Takarodjon, amíg jó dolga van, mert még én is belekarmolok a képibe!

A védelmező dermedten áll pár pillanatig, azután látva a szorongató helyzetet, villámgyorsan megfordul és leirhatatlan véleménynyilvánítás után eltűnik a Péter- és Pál-utca labirintusában...

Idill a Mussalini-téren

Hogy a nap sütött-e, vagy nem, az nem olyan fontos. A piacon van gyünk, ahol egy hangos menyecske egy kosárban csirkéket kínál eladásra. Ez a szokás általános meglepetést kelt, ha hozzátesszük, hogy a hangoskodó nyíltan megmondja: 30 pengő párja. Ugyanekkor a többi falusi csak sugva meri mondani a fekete árat.

Igy zajlik a piaci élet 1943-ban. Nem is lenne talán semmi baj, de a hangos árdrágítást a legmeggröztöttebb feketén vásárlók is sokallják. Próbálják szép szóval, fenyegetéssel jobb belátásra bírni, sikertelenül. Végül is valaki rendőrt emleget, bár akad olyan asszony is a sokaságban, aki a mentőkért akar telefonálni és

az elmekórházat emlegeti. Rendőr helyett az egyik piaci biztos avatkozik az ügybe:

— Mennyit kér maga a csirke párjaért?

— Harminc pengőt! — feleli bátran a menyecske.

— Nem tudja maga a hatósági árat?

— Dehogyan, kérem! Tudom azt jól, csak a csizmadia nem tudja.

— Mi köze van ehhez a csizmadiának?

— Bizony sok köze van annak! Most jött haza az uram 18 hónap után a harcsterről, aztán csizma kéne neki. Az ám, csak hogy 260 pengőt kér érte a mester. Hát ha neki szabad, akkor nekem is!

Percament káctét zabál a konfliktus

Beszélhetünk közlekedési zavarokról is, melyet legtöbb esetben a feltűnő módon elszaporodott kerékpárok okoznak. Mostanában kerékpáron szállítanak Nagyváradon ételt, italt, süteményt, csecsemőt, fekete lisztet, gyümölcsöt, rejtett gyarmat-árut és egyéb fel nem sorolható dolgokat. Fűlsiketítő recsegéssel zakatolnak motorkerékpárok is, hátul nővel, egyelőre azonban maradjunk a kerékpároknál.

Egy suhanc, aki kerékpáron egy tálcán gyönyörű válogatott pergament káctét szállított a Szilágyi Dezső-utcán, vidáman dúdolt egy sláger, hogy aszondja: „Holdvilágos éjszakán, miről álmodik a lány”, amikor megtörtént a baj. Éppen befordult a színház mögötti berkocsi stand mellett, amikor útjára indult az egyik konfliktus. Enyhe karambol, a tálcá megbillen s a káctét a járdára gurulnak. Nagyon voltak és körérek, nem gurultak messze, csak a ló elé.

Egy váci kis karambol, ha ez ráadásul egy berkocsi történet, nem simul el egykönnyen. A suhanc pedig a nagypancon, esetleg a ligetben nőtt fel, felesleges tehát — és valljuk meg lehetetlen is — az eszmecserét reprodukálni. Tíz percig enyelegtek, küldözgették egymást ide-oda, de a karambol tényállását nem sikerült tisztázni.

Egyik sem vette észre, hogy közben a ló egymás után ropogtatta meg az eleje tártult kincseket. Száján a zabolá tájékán habosan csepegett a körte leve olyan jóízűen, hogy a többi konfliktusok röhögtek az irigységtől.

Mint mindennek a világon, a vitának is vége lett egyszer, jelen esetben a kocsi retírált, miután észrevette, hogy lova beavatkozása a legérzékenyebb pontján támadta meg a kerékpárost. A paprikavörös ifjunak is torkán akadt a szó és dermedtem bámulta a csemegéző lovat. A dolgok ilyen fordulata után megrántotta a gyeplőt a kocsi és az épen maradt néhány káctét átgázolta, vidáman továbbhajtott.

Szerencsére nem hallotta az ifjú utánahajló kívánságát:

Előkelő nagy biztosító intézet

keres nagyvárad főügynöksége részére cly megbízható

egyéneket, vállalatokat, üzletszerzőket, alügynököket, akik biztosítások szerzésével rendszeresen vagy alkalmilag óhajtanak foglalkozni.

Részletes ajánlatokat »Előkelő biztosító« jellegre Rudolf Mosse hirdetőirodába, Bazárépület.

tem az uramnak — szól bele az asszonny. — Ott csüng ni, a harmadik pár!

— Hol a jegy? — akadékoskodik a mester.

— Ehun van el nyul kebelébe az asszony.

— Hetvenöt — mondja ki a szó a csizmadia.

— Akkor az én csirkéim is 12 pengő párja — vidul fel az asszonny.

Percel mulva csak a légben úszó csirkefoszlányok bizonyítják a lezajlott vásárt. Csak a csizmadia szivta sziszegve a fogát, pedig cigaretta volt a füle mellett...

— Hogy csinálj magadnak úgy, akkor is, ha nem akarsz!

A rejtélyes szavakat a hozzáértők úgy fejtették meg, hogy: „bolondulnál meg!”

Az október havi hadisegélyek kifizetésének sorrendje

Nagyvárad thj. város adóhivatala értesíti az érdeklteket, hogy az október hónapra esedékes hadisegélyeket az alábbi sorrendben és napokon fizeti ki:

I. Adóhivatali pénztár:

(Városháza, földszint 10. sz. szoba)
1943. október 1-én 701-től 1050-ig
1943. október 2-án 1051—1407-ig,
1943. október 4-én 1—350-ig,
1943. október 5-én 351—700-ig
terjedő sorszám alatt nyilvántartott hadisegélyeket.

II. Városi főpénztár:

(Városháza, földszint 1. sz. szoba)
1943. október 1-én 2001—2300-ig,
1943. október 2-án 2301—2500-ig,
1943. október 4-én 1408—1700-ig,
1943. október 5-én 1701—2000-ig
terjedő sorszám alatt törzkönyvezett hadisegélyek.

A közérdekű munkaszolgálatosok hadisegélye 1943. október hó 6-án kerül kifizetésre és pedig:

1-től 200-ig az adóhivatali pénztárban, míg 201-től tovább a városi főpénztárban.

A hadisegélyek kifizetése naponta délután 4 órakor kezdődik.

Figyelmeztetj az adóhivatal az érdekelteket, hogy a fent megállapított sorrendhez szigoruan ragaszkodik és kivételt senkivel szemben sem tesz.

Nagyvárad, 1943. szeptember hó 23.

Városi adóhivatal

Bármitven

Ingatlan

adásvétel, csere vagy bérlet-üggyben bizalommal keresse fel MEZEI ingatlanforgalmi irodát Nagy Sándor u. 19. Telefon: 27—50

HOTEL SZABÓ
BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik. Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel. (Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, telefon, stb.) Polgári szálló — Polgári árak!

Pintér Imre, a nagy idők nagy színésze Nagyváradon

Nagyvárad, szept. 25. Pintér Imre, a nagyváradai régi Aréna és utóbb a Szigligeti Színház egykori rendezője és bonvivánja, a Nemzeti Színház örökös tagja, hosszú évtizedek után újra felkereste Nagyváradot, hogy elbucsuzzék attól a közönségtől, amely olyan kitüntető szeretettel ünnepelte régi nagy szerepeiben, a Kék asszonyban, a Cornevillei harangokban, Carmenben, Hunyadi Lászlóban, Faustban, Trubadurban.

Nemcsak mint színészember volt a közönség kedvence, hanem mint általános operett és opera rendező is nagy sikereket aratott. Az ő nevéhez fűződik Newyork szépe, Csepürágók. A baba, A bibliás asszony, a Cornevillei harangok ötletes rendezése is. Nem lehetetlen, hogy annyi év után talán egy búcsú este újra ellátogat Nagyváradra ez az örökifjú művészember, hogy élenekelje, most már nem a Henry márkít a Corneville-ben, hanem egyik leghíresebb szerepét, a Cásár apót, amit a budapesti Népszínházban 47-szer énekelt rövid egy év alatt.

Gazdag és színes emléktár

Sok színes epizóddal, emlékezetes élménnyel gazdag Pintér Imre 63 éves színészi pályafutása. Emlékeinek tulipános ládájából egymás után szedgeti ki őket, már egy rövid beszélgetés során is. De igéri, hogy időnként írásban is küld nekünk egy-egy visszaemlékezést azok számára, akik a fővárosi népszínházi sikerei után még mindig a régi Pintér Imrét látják maguk előtt.

Most néhány kiemelkedő emléket beszél el, izelítől a sok közül.

— A Carmen opera volt előadásra tűzve — meséli — a világhírű tenorista Burián Károly vendégfellépésével Don José szerepében, míg Escamillió torreador szerepét én személyesítettem. Köztudomású, hogy a mi csch származású Burián Károly énekművésznünk nem volt antialkoholista. A próbán, az első és második felvonás szünete között Burián jókedvében maga mellé vette az összes diszitöket és általános italozásra átárandult velük a színpadon levő Bazár-épületbe, ahol az ottlevő közönség nagy gaudiumára operáriákat kezdett énekelni. A tíz percnyi diszítési szünet másfél órára nyúlt, mert Buriánt nem lehetett a sörözőből kicipelni. Egyre énekel a közönség a sörözőben és a környéken nagy tapsviharral ünnepelte. Mikor végre mégis visszatért a színpadra, én, aki a darabot rendeztem, tettem magam, hogy du-lók-fulok mérgebemben. Erre Pintér nevetve átölelt és ezzel a felkiltással bekített: „Mi, bohémek testvérek vagyunk az ivásban.”

— A mult verőfényes napjaira emlékeztem a híres Kék asszony operett is, amelyben Székely Irén, a csodáshangu primadonna énekelte a cimszerepét. Szereplő társai Balla Kálmán, a délceg bonviván, Kövesi Albert, a pompás komikus voltak és én, mint Pierre halászlégény. A második felvonásban hangzik el a híres gyertya-kvartett: „Ezt a gyertyát, mili-miligyertyát...” Balla Kálmán, a csábító kapitányon egy bolyhos gallérvény volt, amely az egyik gyertyától hirtelen lángra gyulladt.

Általános rémullet tört ki a nézőtáren. Bölönyi Józsefné, az első párholyban felsikoltott: „Ég a kabátja!” Én, aki jelenésemet a kulisszák mögött várom, szó nélkül berohantam a színpadra, átölelve Ballát lekaptam égő kabátját és nagy-röhögve elkialítottam magam: „Hű de tüzes a kapitány úr!” Életemben nem kaptam ilyen zajos tapsot, mint ezért az ötleért...

Trilby 27-szer...

— Az Arénáról meséljen művész úr — faggatjuk.

— A mai Bazár-épület udvarán volt elhelyezve a régi Aréna-színház a hová Kolozsváron kívül az ország első színigazgatói látogattak el társulataikkal, hogy Nagyvárad szórakozni vágyó közönségét a színjátszásban gyönyörködtessék. Itt volt hőszíni szerelmes a poéta Somló Sándor, a Nemzeti Színház későbbi igazgatója, feleségével, az operettprimadonna Vadnay Vilmával. Ide látogattak el az aradi társulat Leszkay Andrásossal, Pintérné Szép Olgával, Amon Margittal, Keszler Ede hőszíni szerelmessel, aki később jogi pályára lépett és ma királyi ügyész, itt zajlott le a Trilby

emlékezetes előadása, ahol a cimszerepét Szép Olga, Svengalit Keszler Ede személyesítette meg. A pompás előadás egész Nagyvárad közönségét lázba hozta, úgyhogy Trilby divatickek kerültek a kirakatokba... Rövid négy hónap alatt 27 előadást ért meg a dráma, ami prózai műnél igen nagy siker.

— És a Szigligeti Színházzal kapcsolatban milyen kimagasló emlékei vannak művész urnak?

— Nagyvárad lelkes közönségét — beszél Pintér Imre — bármily nívósak voltak is az Aréna-beli előadások, nem elégitette ki a fabódé. Mindinkább erősödött a mozgalom, hogy a városhoz méltóan új muzsahajlék szolgálja Tháliát. A város agilis vezetői éjt nappá téve, sürgették, szorgalmazták az új színház építését. A terv rövid idő alatt meg is valósult és büszkén irták homlokára: „Szigligeti Színház”. Első igazgatója Somogyi Károly volt, rendezője és baritonistája pedig én. Tenoristája Déry Jenő, az Operaház későbbi tagja. Bonvivánja Tóth Elek. Kedélyes apa Krasznay Bandi. Komikus Nyáray Antal. Apaszíniész Bogdár János. Hőszíni szerelmes Peterdy Sándor. Szarvas

Csendesen, csak csendesen...

Hangnélküli veszekedés csattanóval sokratesi alapon...

Van egy barátom. Pistának hívják. Nehezen kötök barátságot, de valahogy már az első találkozásunknál úgy éreztem, hogy közel tudnánk kerülni egymáshoz. S ez rövid idő alatt be is következett. Régi elvem, hogy két ismerős csak akkor lehet barát, ha a meghitt hallgatás viszonya is kifejlik közöttük. Ha hosszú percekben át tudnak csendben ülni, vagy sétálni egymás mellett, anélkül, hogy ezt a beszédnélküli nyugalmi állapot egyikük is kinosnak, vagy zavarónak találja. Nos, a Pista ez az ember. Sokrates elvét vallja:

„A természet ezért adott nekünk két szemet, két fület és csak egy nyelvet, hogy többet lássunk és halljunk, mint beszéljünk.”

Természetesen nem jelenti azt, hogy társaságban szavát nem lehet cenni. Nem beszél sokat, de egy-egy megjegyzésével többet mond, mint mások félórás hebehurgya kelepelésével. Közbeszólásai szellemesek, de sohasem bántók. Néha pedig hallgatása következtében robban ki a társaság jóízű nevetése.

Fenti elvéhez azonban szigorúan ragaszkodik. Ennek bizonyítására mesélem el az alábbi kis történetet.

Pista barátomnak van egy szenvedélye: a motorkerékpár. Nem ártalmas passzió, jobbnak tartják az itálnál és a kártyánál, de néha bizony itt is baj történhetik. Jelen esetben legalább is történt.

Magabizó tartással ült Pista barátom a gépen. Teleki utcán robogott büszke durrogások közepette s a mellékutca közelében megnyomta a dudát. A mellékutcaból éppen akkor fordult ki egy luxus gépkocsi. Szabályszerűen jobboldalt hajtott. Hátamögött azonban szabálytalanul baloldalra húzóda ökrösszekér közeledett, amelyik a

törődés láttára megállt. Pista simán kerülte ki a luxuskocsit és be akart fordulni. Ebben a pillanatban a falusi atyámfia rávágott az ökrökre, azok megindultak. Pista elkapta a kormányt s szerencsésen átjutott az ökrök előtt, de nekivágódott a járda szélének. Nem bírta tartani a nehéz gépet, oldalra dőlt és nagy ivben kiverődött az utca közepére. Néhány pillanatig elterülve fekiúdt, majd lassan felült és elkezdte próbálgatni a kezét, majd végigtapogatta a lábát. hogy nem tört-e el. Feltápázkodott, leporolta a ruháját, majd megfordulva látta, hogy az ökrösszekér még ott áll az utca közepén. Odament, balkezzel egy hatalmas pofont mért le a megrémült falusinak, majd mint ki dolgát jól végezte, felemelte a járda széléről gépét, amelynek csak az egyik sárhányója görbült el, ráült, egyetlen szó nélkül elrobogott és rövidesen eltűnt a szintén hangtalanul utánabámuló falusi szemek elől.

Este találkoztam Pistával Elmesélte a történeteket. Természetesen csodálkoztam, hogy egy zokszó nélkül üntette el az ügyet. Végül még megjegyeztem:

Sokrates csak a látásról és a hallásról szólt, de az ilyen hallgatag ténykedésről nem.

Pista komolyan rám nézett és csak ennyit válaszolt.

— Inkább hallgassunk, sem hogy ostobaságokat locsojunk.

Alaposan rámtromfolt Pithagoras mondásával. S minthogy nem tudtam eldönteni, hogy az idézet az ő ténykedésére, vagy rám vonatkozik-e, megkérdezni pedig a kettős eshetőség miatt nem akartam, elhallgattam és szóltanul ballagtunk tovább.

BALLAY SÁNDOR

Jenő, Sieder Erdélyi Miklós, Primadonna Székely Irén, énekesnők Amon Margit, Lányi Edit, Székely Anna... De hadd meséljek egy derűs epizódot. A bibliás ember című operát hirdette a színpad, az én rendezésében. Én Mátyást, jóbarátomat, a későbbi szerzetest Déry Jenő személyesítette. A darabban föl kellett, hogy gyujtsak egy tanyát, amely a színpad mögött ég. Hogy a látványosságot növeljem, a fölösleges diszletek kikapcsolásával csak a tanya diszletét hagytam meg és a tűz oltására a színház tűzoltóit öltöttem fel, akik a mesterséges gőzt, görög-tűzet s a lipopódium-masina lángjait valóságos vizsugarakkal oltották. Somogyi színigazgató kétségbeesetten tépte a haját, hogy az egész diszletet tönkreteszik. Rimler Károly, az akkori polgármester felsietett a színpadra és rám förmedt: „Pintér, mit csinál maga? Megörült talán?” A hiba ott volt, hogy nem jelentettem be előzetesen ezt a rendezői trükköt.

...minden elmúlik a világon...

Ime egy kis tükörkép — folytatja Pintér Imre — amely a nagyváradai boldog napokra emlékeztet. Aztán jött a Népszínház, Blaháné, Pálmay, Hegyi Aranka, Küry Klára... micsoda nevek! Felejthetetlen gárda ez, amelyet évekkel megelőzőleg 1893-ban a Bécsben történt vendégszereplés alkalmával bámullat ünnepelt a császárváros... Istenem, hol van az a régi színész, hol vannak azok az énekesnők és hol van az a pazar bőség, amikor a Boccaccióban a cimszereplő Blaha Lujza, a kádárné Pálmay Ilka, a borbélyné Hegyi Aranka, Fiametta Komáromi Mariska és az öreg Duenna

— Ime egy kis tükörkép — folytatja Linzné Jeney Anna volt, akinek lánya Linz Márta, a világhírű hegedűművész. Elmult, mint minden elmúlik a világon...

Ennyit mesél Pintér Imre a régi emlékeiből. Igéri, hogy még összegyűjt belőlük néhányat a sajtó számára. — Igen a sajtó! Már a Tiszántúlon is jelentek meg apró írásai. Fel is lapozzuk a Tiszántúli egy régi évfolyamát és éppen a Don Cézár című régi operett felújításáról szóló beszámolóit olvassuk benne.

„A darabot Pintér Imre mentette meg a bukástól. Hangjával, remek játékaival elragadta a közönséget. Egész más a színpad képe, ha Pintér játszik. Megelevenül az egész darab az ő közrehatása alatt”.

JAVOR BELA

Nagy előadás a Katalin-telepi Kultúrházban

Nagy érdeklődés előzi meg a Katalin-telepi Kultúrház vasárnap délutáni előadását. A Kultúrház vezetői, akik fáradságot nem kímélve, sok esti munkának az lett az eredménye, hogy a holnapi szép előadást teljesen új diszletekben fogják előadni. Színe körül a Nótás kapitány, operett három felvonásban. A darab szereplői: Farkas Eszti, Sike Zoltán, Kosza György, Széles Gábor, Akurátni Mimike, Balázs Antal, Szél József, Dercze Ferenc, Halász Gizella, Lajos Ernő, Fehér Irén, Fehér Margit, Szalai József. A zeneszámokat betanították: Grósz Ella és Fekete László. Rendező Széles Gábor, sugó Akurátni Andrásné. Közreműködik még Ács Magda, Mansberger Márta, Hant Anikó. Az előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg, melynek kezdete déltán 5 órakor lesz.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

SZERENCSETLENSÉG ERI a család, ha annak feje elmulasztja, hogy idejekorán gondoskodjék hozzátartozóiról. Mindennap tegyünk félre annyit, amennyit tudunk, hogy az apránként összerakott fillérekből életbiztosítást köthessünk. Az 1857-ben alapított legrégibb **ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG** helybéli: Szent László tér 2. szám alatti főügynöksége az életbiztosítás minden formájáról felvilágosítja önt.

FELHÍVÁS AZ ERDÉLYI PART KÖRZETVEZETŐIHEZ. Az Erdélyi Párt nagyváradi tagozatának elnöksége felkéri a városrészi körzetek vezetőit, hogy szeptember 28-án, vasárnap a Szent László-téren délelőtt 9 órakor kezdődő versenyyel is egybekötött levénte ünnepélyen az egyes körzetekbe tartozó pártbíráikkal, azok családtagjaival együtt minél nagyobb számban megjelenjenek szíveskedjenek. A levénteünnepély ifjúságának a magyar haza védelmének magaslatos feladatára kényszeríti elő. Ezt a leghazafiasabb intézményünket munkájában támogatni, ezzel együttérzésünket kifejezésre juttatni legszentebb kötelességünk. Erre kéri fel az alkalommal tagjait, de kivétel nélkül minden magyar testvérünket is az Erdélyi Párt elnöksége.

FELHÍVÁS. Az Ipartestület Faipari Szakosztálya felhívja azon tagjai figyelmét, kik nyílvét igényeltek, hogy utalványukat folyó hó 27-től október hó 1 déli 12 óráig haladéktalanul vegyék át és október hó 2 estig váltassák ki, mert ellenkező esetben utalványaik megsemmisülnek. Elnökség.

A HEDRICH SZALONBA (Rákóczi-ut 21.) kitűnő minőségű szövet öszi modell női ruhák megérkeztek.

HIRTELEN HALÁL AZ ORVOSI RENDELŐBEN. Nagyvárad, szept. 25. Szabó Ferenc 42 éves, Vasut utca 1. sz. alatt lakó kőművesmester betegnek érezte magát és szombaton reggel felkereste az OTI orvosát. Mialatt az orvosi rendelőben várakozott, hirtelen rosszul lett, összeesett és eszméletét veszítette. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy Szabó Ferencet szívrohag hűdés érte és azonnal meghalt.

Istentisztelet a Hegyi Kulturházban Vasárnap délelőtt 10 órakor a Hegyi Kulturházban katolikus istentisztelet lesz.

Adakozás. Balázs Albert és neje a Vöröskereszt javára 34 pengőt, Szent Antal nevében 34 pengőt adományozott lapunk útján. Az összeget a megfelelő helyre juttattuk.

Emelik a kenyérfejadagokat Németországban. Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az 1943. évi német kenyérgabonatermés kitűnőnek mondható. A jó eredmény lehetővé teszi, hogy bár a véderő szaporítása és a külföldiek számának növekedése következtében a szükséglet emelkedett, szeptember 20-tól felemeljék a kenyérfejadagot. Az ellátásra jogosultak — a külföldi munkásokat is beleértve — négy hétre 400 gramm búzakenyérrel kapnak pótlásképp.

KORONA Filmszínház

Közkivánatra prologált!

Magyar kívánsághangverseny

Allandóan számozott helyek! Mindennap délelőtt 11-12-ig elővételi pénztár

Uj angol terv a helibéresek megadóztatására. Lisszabonból jelentik: (MTI) Mint Londonból jelentik, a pénzügyminiszter az alsóházban bejelentette, hogy a helibéresek megadóztatására új rendszert léptettek életbe.

Az Ipartestület faipari szakosztálya felhívja azon tagjait, kik a szeptember havi szegjegyeiket még nem vették át, hogy folyó hó 28-a déli 1 óráig haladéktalanul vegyék át, mert ellenkező esetben jegyeik megsemmisülnek. — Ugyancsak felhívjuk a kárpitósok figyelmét a jegyek átvételére. Elnökség.

A földművelésügyi miniszterium erdélyi kirendeltsége kedvezményes áru gyeplőmagot oszt ki

A kirendeltség az 1944. évre kedvezményes áron gyeplőmagot oszt ki. A legeltetési társulatok, a közbirtokosságok és a legelőtulajdonosok közösek gyeplőmagigénylésükkel forduljanak a vármegyei m. kir. gazdasági felügyelőséghez. A magánosok igényelket közvetlenül a kiosztást végző EMGE Zöldmező Szakosztályánál (Kolozsvár, Mezőgazdasági Főiskola) jelentsek be.

BUTORT színeset MEZEI-től

Háló, kombinált és előszobák. Konyha újdonások Szabadság-utca 12. (Szacsav-utca 48.)

Évkezdő Vani Sancte a városi katólikus egyesületekben. Szeptember utolsó vasárnapján, 26-án reggel 9 órakor az olasz plébániatemplomban (Barátok temploma) ünnepélyes szentmise és közös szentáldozás keretében lesz a katólikus városi egyesületek évkezdő Vani Sancteja. A szentmisét és szentbuzsádat dr. Schriffert Béla apostoli kormányzó helynök mondja.

Súlyosodik az élelmiszer helyzet Olaszországban. Zürichből jelentik: (MTI) A Svájci Távirati Iroda chiasói jelentése szerint az élelmiszerhelyzet Olaszországban rosszabbodott. Pazarlatok, kereskedők és termelők beszüntették a szállításokat. A hatóságok súlyos büntetéssel fenyegetik az élelmiszer rendelkezések megszegőit.

Ülést tartott a város kisgyűlése

Nagyvárad, szept. 25. A városi törvényhatóság ma délelőtt 11 órai kezdettel ülést tartott. A tárgyaorozaton számos nagyjelentőségű ügy szerepelt, köztülük az 1944. évi költségvetés tervezete.

A polgármester ismertette a tűzifaellátás kérdését. Bejelentette, hogy a klézbesített faellenőrző lapok alapján sorsszám szerint fogják a lakosságot a kereskedőkhöz utasítani.

Közölte a polgármester, hogy a berettyószéplaki lignit-bányával szerződést szándékozik kötni a város. Ha ez a szerződés létrejön, akkor a város havonta 180 vason lignithez jut, ami nagy segítséget fog jelenteni a lakosságnak tüzelőanyaggal való ellátás tekintetében.

Előadta még a polgármester, hogy a 4-es számú ut építése során a munkások szénrétegre bukkantak. Bazillj Mihály igazgató megvizsgálta a talált szénét. Az ő megállapítása szerint a Körös-parton talált szén ugyanolyan, mint a berettyói lignit.

A polgármester és a főispán beszámolt az országos faértekezletről. Ezen az értekezleten a kereskedelmi miniszter megígérte, hogy az ipari üzemek szénrel való ellátásáról gondoskodni fog.

A Nemzeti Kaszinó kérésére úgy határozott a kisgyűlés, hogy gróf Szechenyi István arcképet viaszabocsátja a kaszinó tulajdonába.

Különböző munkák vállalatbaadásáról határozott azután a kisgyűlés.

A közgyűlést előkészítő ügyek tárgyalása során a költségvetési, a Gypay helyettes polgármester által ismertett tervezethez több hozzászólás történt.

Medvigy Ferenc megnyugvással állapította meg a költségvetés összeállítása körül észlelhető gondosságot, azt

a körülményt, hogy a pótdadó nem emelkedett és hogy a város jelentős összegeket szán beruházásokra.

Dr. Schriffert Béla kérte, hogy az egyházak és felekezeti iskolák támogatására felvett összegek, amelyeknek felemelését is indokolt lenne javasolni, legalább megmaradjanak a véglegesen jóváhagyott költségvetésben is. A polgármester ezirányban közbenjárását ígérte meg.

Egy másik felszólalásában dr. Schriffert Béla azt kérte, hogy a most megindult országos diákokthoz mozgalomba a város is kapcsolódjék bele néhány ezer pengő előirányzásával. A közgyűlés hozzájárult ahhoz, hogy erre a célra ugyanaz az összeg vétecsék fel a költségvetéshez, amellyel a város a református Darányi Kálmán otthon céljaira hozzájárult.

Medvigy Ferenc felszólalt még a régi református templom építése érdekében, majd Hlatky Endre főispán a Kálvária-templomra hívta fel a figyelmet, amelynek javítására a város szívesen áldoz, de a kezdeményezésnek egyházi részről kell történnie.

Dr. Schriffert Béla előadta, hogy 1939-ben gyűjtés indult meg a célra és bizottság alakult, amely bizonyos mennyiségű építési anyagot is beszerzett, de a szakvélemény szerint a kérdést csak teljes átépítéssel lehet megoldani, erre pedig ma nincs lehetőség. Legközelebb azonban javaslatot fog errevonatkozólag előterjeszteni.

Több mint egymillió látogatója volt az izmiri vásárnak. Ankarából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Hivatalosan közlik, hogy augusztus 30. és szeptember 20. között az izmiri nemzetközi vásárnak több mint egymillió látogatója volt.

Haeffler István miniszteri osztálytanácsost üdvözölték a budapesti sajtó képviselői

A Magyar Országos Tudósító jelenti: A budapesti napilapok politikai rovatvezetői testületileg felkeresték Haeffler István miniszteri osztálytanácsost a miniszterelnökségen, hogy üdvözöljék abból az alkalomból, hogy a miniszterelnök az újonnan létesített sajtópolitikai ügyosztály élére állította. A politikai rovatvezetők és újságírók nevében vitéz Vass Sándor, politikai rovatvezetők testületének elnöke meleg szavakkal köszöntötte Haeffler Istvánt. A legmelegebb szívvel és a legőszintébb érzésekkel léptünk — mondotta — hogy Téged itt ezen a helyen, ebben a minőségben köszönthesünk. Mi mindnyájan érezzük azt, amit a miniszterelnök ur mondott. Egyetlen feladat van ma, átvezetni a nemzetet a veszterhes időkon. Ennek a célnak a szolgálásához nyújt támogatást a magyar sajtó és ezerény erőnkkel ezért dolgozunk mi is. Ilyen értelemben ajánljuk fel munkánkat és kérünk a magunk részéről is támogatást.

Haeffler István miniszteri osztálytanácsos megköszönte azt a megtiszteltetést, melyben kartársi részesítették és mindenekelőtt arról a barátságról szólt, amely őt kartársaihoz fűzi és amelyet két évtized együttes munkája alapozott meg és tart fenn ma is.

Légóltalmi közlemények

Felhívjuk a házparancsnokok figyelmét arra, hogy a negyedévenként esedékes 1 óras utánképzéseket a lakók részére ne az esti órákban, hanem még a sötétség beállta előtt tartsák meg, hogy a gyakorlatokat könnyebben tudják végrehajtani. Jól begyakorolt ház, házcsoportnál azonban célszerű a sötétben is kipróbálni az egyes gyakorlati mozzanatok.

A kiképzéssel kapcsolatban a házparancsnokok figyelmét felhívjuk még az alább közöltekre is.

1. „Egyeses tannemet a ház légo. óreépparancsnok által a lakók részére tartandó kiképzéshez” című füzet dímentesen áll a házparancsnokok rendelkezésére a Légóltalmi Liga nagyváradi csoport hivatalos helyiségében (Rákóczi ut 13. I. em.) A kiképzésnél ajánlatos ezen útmutatásokat szigoruan betartani.

2. A kiképzésről indokolatlanul tövolmaradókat azonnal be kell jelenteni vagy a kiképzést ellenőrző légo. oktaónak, vagy a Légóltalmi Liga hivatalos helyiségében.

3. A megtartandó kiképzést legalább 5 nappal előbb a Légóltalmi Ligánál be kell jelenteni. Be nem jelentett vagy későn jelentett kiképzéseket nem fogadjunk el, hanem a mulasztó házparancsnok ellen az eljárást kénytelenek leszünk megindítani.

Légóltalmi Liga nagyváradi csoportja.

Hirdessen a Magyar Lapokban

Üzen az otthon!

Meghatá frontlevél a város vezetőségéhez

Nagyvárad, Rovatunk képpel bővült. remüködniök, kiknek szintén köszö-
Az ügyes rajzot Kádár Antal hon-
véd bajtársunk művészkedte és küldte,
valahonnét nagyon messziről és hálával.
Mi ez alkalommal sem tudunk mást
üzenni a hadművelési területen küzdő
bajtársainknak, mint azt, hogy örülünk
minden tőlük érkezett jó híreknek, szi-
vesen továbbítjuk azokat lapunk hasáb-
jain és aggódó szeretettel várjuk haza
valamennyiüket.
Első közlésre került oroszországi le-
velünket igen sokan írták alá. Olyan
sok szeretet és köszönet sugárzik e le-
velből városunk vezetői iránt, hogy le-
kell azt közölnünk szóról-szóra. Ime:
„Üzenetünk ezuttal eltérő a többiek-
től. Nem közvetlenül szüleinknek, hit-
veseinknek, gyermekeinknek szól, hanem

tünket kell tolmácsolnunk. Így Fá-
bián Piroska nagyságos asszonynak,
mint a Népjóléti Ügyosztály vezetőjé-
nek, Hant Mária szociális gondozó-
nőnek és sok gondozónőnek, kik a baj-
társi munkaszolgálatosokkal karöltve
látják el családjaik gondozását. Kö-
szönetet kell mondanunk Hanko-
vits György igazgató úrnak, a Köz-
jóléti Szövetkezet vezetőjének, akinek
háborus intézményében családjaik ma-
ximális áron hozzá tudnak jutni a köz-
szükségleti cikkekhez. Köszönet a Nap-
közi Otthon vezetőinek, Rózsa Gyul-
áné nagyságos asszonynak s másoknak,
kik szeretettel gondozzák gyermekeink-
ket, a jövő palántáit.
Nem csak mi alulírottak köszönjük

Z. 847, Molnár Ferenc F. 391, Karsay
László Z. 421, Lázár Lajos Z. 421,
Irimiái János F. 749, Kovács Béla Z.
421, Brand Gyula F. 749, Tötös Béla F.
421 és még sok olvashatatlán aláírás.”
Csertus Gábor örv. (K. 605) üzeni,
hogy a messze földön vágyik egy olyan
szórakozásra, amelyet a nagyváradai le-
nyok írásai nyújtanak neki.
Germán János örv. (F. 458) kedves
kis vereikében köszönti az itthonmara-
dottakat.
Reiter Ferenc tiz. (B. 297) üzeni:
„Boldogan leveleznék temesvári kislány-
nyal. Magam is temesvári fiú vagyok.
Címem Tp. B. 297.”
Marjai Gyula honvéd. Lucskai Bálint
honvéd (Tp. F. 438-B) és Bohodi Mi-
hály tizedes (Tp. Z. 948-B) üzeni, hogy

**Gyári ut
Pianinok,
Zongorák
a Musicában. Rákóczi-ut 11.**

odahaza sokat gondolnak ránk. Mi
helytállunk itt és vigyázunk Hazánk
biztonságára! Üzenem a hazaiaknak,
hogy nincs semmi bajom, ne nyugtalan-
kodjanak értem. Sokat gondolok min-
denkire, csak igen kevés lapot kapok
hazulról. Csókolok mindenkit.”

**Október 23-án kezdődik
a jogászegylet új előadás-
sorozata**

Alig zajlott le a bírák és ügyészek
országos kongresszusa, a nagyváradai
jogászok megkezdték a jogászegyleti
ősz évad előkészítését. Még májusban,
az utolsó jogászegyleti előadáson meg-
beszélést tartott dr. vitéz Moldoványi
István ítélőtáblai elnök, a jogászegylet
többi vezetőjével és nagyjából vázolta
az ősz munkaprogramot. A tervek
most már határozottabb alakot öltöt-
tek és illetékes helyen közzétették ve-
lünk, hogy a jogászegylet ősz előadói
sorában dr. Vladár Gábor titkos taná-
csos kuriai tanácselnököt, a bírói és
ügyészi kongresszusról ismert csillogó
szónokot, dr. Horváth Jenő egyetemi
professzort, dr. Hlatky Endre főispánt,
dr. Luther János professzort, dr. Patzkó
Elemér országgyűlési képviselőt, dr.
Gyöngyössi István kir. főügyészt fog-
juk többek között üdvözölhetni. Sorra
kerül a magánjognak, büntetőjognak,
személyi jognak, jogbölcséletnek
számos kérdése.

A jogászegylet azonban nemcsak elő-
adások tartásával szándékozik a jogot
művelni és fejleszteni, hanem pályáza-
tot is írt ki időszerű tárgykörökből. A
pályázatról a nagyváradj csoport leve-
lezőlapon értesítette tagjait. A kiírt
tárgyak: I. a közelet erkölcsstana és
jogbölcsélete, II. Haborus kényeszerin-
tézkedések a magánjog területén, III.
Árdrágító visszaélések a bírói gyakor-
latban és kiküszöbölésük lehetősége. A
pályázat határideje 1943. november 30.
A pályázók szabadon választhatnak a
fenti tárgyak közül és nyújthatják be
dolgozataikat a csoport titkárnál.

minden nagyváradai atyjának, a közsze-
retetnek és megbecsülésnek örvendő dr.
Soós István polgármester urnak.
Méltóságos Polgármester Ur! Mi, alul-
írott nagyváradai szülöttek és lakosok,
kik jelenleg messze szeretett városunk-
tól teljesítjük legnemesebb szolgálata-
tunkat a Hazáért, a honvédelmet, nagy
elfoglaltságunk mellett is szakítunk
annyi kis időt, fegyverünket lábhoz té-
ve, hogy Méltóságodnak megköszönjük
jóságát, Megköszönjük azt az atyai gon-
doskodást és azt a sok jöttet, mely-
lyel árván maradt családjaikon segíte-
ni igyekszik. Köszönjük, hogy nemes
közintézményeink keretein belül család-
jaink s otthonmaradottaink mindenkor
előnyben részesülnek.
Köszönetet kell mondonunk Dalló
Gyula dr. tanácsnok úrnak is, ki a hoz-
zá eljutó katonacsádok segély iránti
kérelmét haladéktalanul elintézi s gyors
segélyeket folyósít. Köszönjük mind,
nagyváradai honvédek, a messze orosz
tájakon, hogy minden vonalon automa-
tikus pontossággal és igazságos elbírál-
ással intézik ügyeinket. Tudjuk, hogy
ezek így menjenek, sokaknak kell köz-

ezeket, hanem sok más nagyváradai. Sok
más, aki szintén kívül van a Haza hatá-
rán s távol még mitőlünk is, talán épp
e pillanatban mérközik véres tusában az
ellenséggel. Talán éppen most mutatja
meg a világnak, mi a magyar virtus s
milyen kemény a magyar ököl. Vagy ta-
lán valahol a fehér kórházi ágyon fe-
szik. S hányan aláírnak levelünket azok
közül is, akik többé nem irnak e földön.
Igaz, hogy talán nekik már mindegy.
Lehet, hogy Ők, a Hősihalottak, már
ezt mind megköszönték a mennyben a
megboldogult, szeretett Kovács Jo-
láknaknak...

Legyen elnézéssel a tek. Szerkesztőség
kúrsa irásunkért, de szolgáljon ment-
ségünkre az a tény, hogy jelen leve-
lünk írása közben kétszer is megzavart
bennünket a riadó.
Aláírások: Gyarmathi János Tp. Z.
847, Jeger János Z. 847, Gönczy Jenő
B. 817, Szilágyi Péter F. 391, Tóth Mi-
hály K. 605, Lélek Lajos K. 605, Kar-
tona Géza K. 605, Krasznaynszky Ede
K. 605, Hottya Károly F. 749, Farkas
Bálint Z. 847, Borbás Valér Z. 847, To-
polovszky László F. 749, Gyula György

üdvözlők szüleiket, testvéreiket, roka-
naikat és összes ismerőseiket. A magyar
lányoktól több levelet várnak.
Csiszár Sándor honvéd (F. 458) üze-
ni Nagyváradra szüleinek, testvéreinek
és hozzátartozóinak, hogy jól van,
nincs semmi baja. Irjanak sokat.
Befejezésül közöljük Ilyés Géza hon-
véd levelét a K. 919-es tábori postáról:
„Ki sem tudom fejezni, milyen jól esik
nekünk, ha üzeneteinket a „Magyar
Lapok”-ban leírva s hozzátartozóinknak
olvashatóvá téve találjuk. Bár fájó szív-
vel vagyunk ily távol otthonunktól,
mégis megnyugszunk, mert tudjuk, hogy

Itt a Rádió-iskola jövőheti tanrendje
(Érvényes szeptember 27-től)

I. Középfokú oktatásnál

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütört.	Péntek	Szombat
8:45-8:55	történet	magyar	történet	magyar	német	földrajz
8:55-9:05	fizika	latin	számtan	vegytan	természettan	latin

II. Felsőfokú oktatásnál

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütört.	Péntek	Szombat
9:05-9:15	magyar	történet	magyar	történet	magyar	történet
9:15-9:25	honvédel	ének	gazdaság	háztartás	könyvtel	nevelés-tan
9:35-9:45	számtan	fizika	vegytan	algebra	fizika	természettan
9:55-10:05	latin	német	földrajz	latin	német	német

SZABÓ FERENC
gyorsíró és gépiróiskolája
Nagyvárad, Sal Ferenc utca 12. sz. — Telefon 29-78
(Eng. sz.: 3329-1941-42). — Kezdők és haladók részére új
tanfolyam **október 5-én** kezdődik. Vidékieknek 85 száza-
lékos vasúti kedvezmény.

Három és féléves gyermek volt a Strandfürdő legfiatalabb vendége

Még nem zárta be kapuit a strandfürdő, amelynek közel 60 ezer pengő volt a nyári bevétele

Nagyvárad, szept. 25. Szeptember közepén akarták eredetileg bezárni a strandfürdőt, de a szép meleg nyárutói és őszeleji napok arra birták az illetékeseket, hogy a hó végéig meghosszabbítsák a fürdőévszámot. Szűkebb keretek között, csökkentett személyzeti létszámmal és természetesen csak a szeszélyes strandolókra és az úszósport lelkes művelőire apadt közönséggel még mindig üzemben van a város strandfürdője.

Érdeklődöttünk az augusztus 30-án záruló idény anyagi és erkölcsi eredményei iránt.

Amióta megvan a strand, nem örvendett még soha akkora látogatottságnak, mint az idén. A koranyári esős, hűvös idő miatt nehezen indult ugyan az évad, de a Medárdot követő negyven nap lejárta után egészen szeptember elejéig naponta átlag 1500 fürdőző fordult meg a városi fürdő fővénén. Voltak napok, amikor 3000, sőt egy-egy forró ünnepnapon 3500 vendége is volt a strandnak, amely pedig csak mintegy 2500 ember befogadására alkalmas a város lakosainak számához képest szűkre méretezett öltöző-vetkőző helyiségek miatt. Ezeket a tikasztó káminulai ünnepnapokon 4-500 embert is kénytelen volt visszautasítani a strand-pénztár, annyira zsúfoltak voltak már a kabinok, szekrények és ruhahatárak. Egy izben a strandon lévő kuglizót is berendeztek öltözőnek, úgy meghanták az üdülést kereső emberek a pénztárt, a még így is nagy tömegeket kellett elküldeni.

A városi strandfürdő magyaranyu kibővítése mulaszthatatlanná vált. Szükséges ez a közönség szempontjából is, de a városi háztartás jól fel-fogott érdeke is megköveteli ezt, hiszen a strand kitünő üzletnek bizonyult. A nyár folyamán majdnem 60 ezer pengő volt a bevétele. Értésül-sünk szerint a mérnöki hivatal már foglalkozott is a strand kibővítésé-nek tervével, amit jövő tavasszal előreláthatólag meg is valósítanak.

Beszélggettünk Bozóky László úszó-mesterrel azokról az eredményekről, amelyeket az úszni-tanítás terén a most bevégzendő évadban felmutatott. A csoportos oktatásban részesült diákokkal együtt összesen 814 tanítványa volt. Ezek egy-két kivétellel mind jól megtanultak úszni. Magán-tanítványa 323 volt a mesternek — háromszor annyi, mint tavaly — kö-zöttük 44 felnőtt és sok egészen ki-csi gyermek. A legkisebb tanítványa az erős testalkata miatt kivételesen felvett három és féléves Szabó Márta volt, aki ugyanúgy megismerkedett a mester szigorú módszerével, mint a nagyobb gyermekek és felnőttek. S ő se látta kárát: rövid idő alatt olyan jól megtanult úszni, hogy át tudja úszni a medencét. A mester magán-

tanítványai egyébként kivétel nélkül jó úszókká váltak. Közülük sokan 2-300 métert is könnyen végigúsz-nak, annyira tökéletesítették magu-kat egyetlen szezonban.

Még néhány érdekes adatot tud-tunk meg Bozóky mestertől. Száztiz esetben nyújtott első segílyt kisebb-nagyobb balesetek, elég gyakori láb-ficamodás is, de a legkomolyabb sé-rülése egy kislának volt, akit saját vigyázatlansága miatt a kuglizoló

sebesített meg. Vizbefulás nem volt a strandon, pedig ez a korábbi évek-ben előfordult. Fuldoklót 14 esetben mentett ki a mester, aki reggeltől estig ott őrködött egész nyáron a medence mellett. Egy izben már az élet és a halál határáról rántott visz-sza egy kisgyereket.

Szükséges volna, hogy a medence sekélyebb részét egy egész szélesség-ben kétfelé nyitható kapuval zár-ják el.

Október 6-án rendezzi előadását az „Ipartestület közművelődési főiskolája”

Az Ipartestület Elnöksége tovább óhajtja fejleszteni azt a kulturaprogramot, amelyet 1941. október hó 19-én el-indított.

Ezeknek a sorozatos előadásoknak célja az iparosok általános művel-tésének magasabb színvonalra emelése, ismereteinek kibővítése és általán az öntudatos iparosoknak hazafias szellemben való nevelése.

E cél elérése „Az Ipartestület Köz-művelődési Főiskolája” címen f. évi október hó 6-án meginduló előadás sorozatunk programja a következő:

1. Társadalmi műveltség ismerete.
2. A magyar nemzet ezeréves küzdel-meinek kimagasló eseményei és nagy alakjai. Ehhez tartoznak:
  - a) Honfoglalás
  - b) Kereszténység
  - c) Tatáruladás
  - d) Torok veszedelem
  - e) Reformáció, vallásszabadság
  - f) Rákóczi szabadságharc
  - g) Jobbhágyság, reformkor
  - h) 1818-49-es szabadságharc.
3. Ismerjük meg földünket. Ehhez tartoznak:
  - a) Földrészek és népei dióhéjban
  - b) Magyarország földrajza és népei.
  - c) Irodalom és társadalom tudomány
  - d) Természet tudományok köréből és a technika fejlődése.

Ezt a gazdag programot 15 előadás keretében az Iskolánkülső Városi Nép-művelési Titkárság hathatós támogatá-ával, kitünő előadók közreműködésé-vel rendezzük az Ipartestület nagyter-mében, belépti díjak nélkül, csupán a fűtésre fogadunk el önkéntes adomá-nyokat.

Azonban tekintettel a nagy előké-szültséggel járó előadásokra, a hallga-tóságot is biztosítani akarjuk az elő-adások látogatására.

E célból az Ipartestület hivatalában felfektettünk egy ívet, amelyre minél több látogató, illetve hallgató jelentke-zését kérjük. Ismételjük, hogy ez sem-minemű anyagi következményekkel nem jár.

Nem győzzük eléggé hangsúlyozni a kulturelőadások fontosságát és az ipa-ros közéletre gyakorlandó jótékony ha-tását. Különösen nélkülözhetetlen ez azoknak a fiatal iparosoknak, akik a 22 éves román megszállás alatt jártak iskolába és a magyar nemzet történeté-ről ugyeizólván semmit sem tudnak.

Az Ipartestület elnöksége elvárja az iparosoktól, nőktől és férfiaktól egy-aránt, hogy az Elnökség nagyvonalu kezdeményezését felakrolják és töme-gesen jelentkezzenek az előadások lá-togatására.

SZINHÁZ

A színházi iroda közleménye:

A bérletgyűjtés befejezéshez köze-ledik. A színház igazgatósága fel-hívja a közönség szives figyelmét, hogy aki társadalmi állásánál fogva részt óhajt még a bérlek részére fenntartott helyekről, jelentse be igényét Tanai bérletező titkárnál a színház irodájában délelőtt 9-től fél 11-ig, délután 6-8-ig. Telefon: 25-30. Mindkét bérlet est a város társadalmi kiválóságainak találkozója lesz az idei színiévszamban. Vendég-játékok esetén bérletli napokon jó-

formán minden hely a bérlek birto-kában lesz. Ezzel és minden figye-limmal óhajtja szolgálni bérletli a színház igazgatósága.

A SZINHÁZI IRODA KÖZLEMÉ- NYEL. Az Ember tragédiájá-va nyit a színház október 1-én bemutató-bérletben, fél 8 órai kezdettel, ün-nepi díszelőadás keretében. A darab-ban fellép úgyszólván az egész szin-társulat. Az új díszleteket Plivelics Emil tervei alapján Kovall István, a Nemzeti Színházból szerződtetett új, kitünő díszletfestő festi, Nyerges Fe-renc segédletével. A tragédia teljesen új beállításban, vidéken még nem alkalmazott ragyogó kiállításban lesz bemutatva. Az új világitó testek, melyeket a színház igazgatósága hoz-atott Pétről, már a bemutató elő-adáson el fogják kapráztatni a kö-

zönséget. A tragédia szombaton „A” bérletben is színre kerül. Máskülön-ben a tavalyi szokástól eltérően, a bemutató bérletli napon, kedden, vagy csütörtökön lesznek, az „A” bérletli napok pedig szerdán, vagy pénteken.

AZ ÚJ OPERETT TÁRSULAT va-sárnap este Mária főhadnagy-ban, a mult év kimagasló sikerű nagy ope-rettjében mutatkozik be. Balogh Ju-lia játssza most a Hotty Éva szere-pét, Gulácsay, az új bonvivant a Pa-kozdi örökét, Horváth Jenő prózai főrendező alakítja Kossuth Lajos sze-repét. Meglepetés lesz a kiegészített nagy kórus is. Hétfőn és kedden este is az Ember tragédiája megy, míg szerdán, október 6-án, az aradi vér-tanuk emlékünnepére és Herczeg Fe-renc 80-ik születésnapjára díszelő-adás keretében Arva László törté-nelmi színmű kerül színre. Szomba-ton délután Egy nap a világ, Vaszary János kitünő, mai világháborus tör-ténete megy Lovassy Klárral és Horváth Jenővel a főszerepekben, míg vasárnap délután a Patyolat-kisasszony van műsoron, Jurik Jul-csival a címszerepben, olcsó hely-árrakkal.

Pénztárnyitás szeptember 28-án, kedden reggel 10 órakor.

KIADÓ BUTOROZOTT SZOBÁKAT kérjük bejelenteni a színház gondnoká-nál. Telefon: 28-85.

Versenyárgyalási hirdetés

Nagyvárad Thj. Városi Közjölési Szö-vetkezet a vitéz Horthy István telepén ez év folyamán épített 40 családi ház és az építendő napközli otthon, továb-bá az Ősi-telepen épített 6 darab esa-ládi ház összesen 56 darab kályhaszük-ségletére versenyárgyalást hirdet.

Költségvetési úrlapok a Szövetkezet irodájában a hivatalos órák alatt átve-hetők.

A munkálatok költségei szabálysze-rűen biztosítva vannak.

Az aláírt tanuzott ajánlatok sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezár-va Nagyvárad Thj. Városi Közjölési Szö-vetkezet Nagyvárad, gr. Teleky Pál utca 3. szám alatti hivatali helyiségében 1945. szeptember hó 30-án délelőtt 9 óráig személyesen, vagy posta útján nyújtandók be. Az ajánlatok felbontása ugyanazon nap délelőtt 12 órakor ugyanott történik, amikor is magukat igazolt ajánlattevők, vagy ezek meg-hatalmazásával ellátott képviselői jelen lehetnek.

Az ajánlat borítékját a következő fel-írással kell ellátni: „Ajánlat Nagyvárad Thj. Városi Közjölési Szövetkezet On-csa építkezésénél szükséges kályhákra”.

Szállítási határidő 1945. november 5. Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntés megtörténtéig kötelezettségben maradnak. Szövetkezet az ajánlatok kö-zött árakra való tekintet nélkül szaba-don választhat.

Ezen hirdetményt megelőzően benyuj-tott irányu ajánlatokat a szövetkezet nem veszi figyelembe.

Nagyvárad, 1945. szeptember 24.
Dr. Soós István,
polgármester,
szövetkezeti elnök.

EGY HÉTRE MENTESITIK A RO-MÁNIAI ZSIDÓKAT A KENYÉRPÓT-DIJ FIZETÉSE ALÓL. Bukarest. (MTI) A romániai zsidóknak minden egyes da-rab kenyér után külön 20 lei pótdíjat kell fizetni. Most rendelet jelent meg, amely egy hétre felfüggeszti ennek a különdíjnak a fizetését.

Törött aranyat becserél,

átalakít, óratokat speciálisan készíti aranyból. — Ekszter készítés, javítás

Blóz Zoltán

ékszerkészítő és aranvműves
Szent János utca 3. sz.

Leányok a békéért

Szeptember 26-án, vasárnap délután 5-6-ig az olaszii pélábinatemplomban lesz a váradi katolikus magyar leányok közös nagy egésztesti szentségimádása a győzelemért és a békéért. Az ünnepélyes egésztesti imaórát *Béteky Ferenc* hittanár vezeti.

Ugyanezen napon egésznapos szentségimádás van az olaszii plébániatemplomban, szintén a világbékéért, melyen a katolikus női egyesületek a következő sorrendben vesznek részt:

10-11: Ujvárosi Szeretetegylet, Kat. Növédő, Sz. Ferenc III. Rendje.

11-12: Olaszii Szeretetegylet, Bihar megyei Rk. Nőegylet.

12-1: Premontrai III. Rend, Emeciana Corporatio hölgyei.

1-2: Ujvárosi Sz. Anna és olaszii Sz. Erzsébet Asszonykongregáció.

2-3: Sz. Monika Közösség tagjai.

3-4: Velencei Rk. Nőszövetség, Velencei Szeretetegylet, Józseftelepi Szeretetegylet tagjai.

5-6: Nagyvárad összes katolikus magyar leányai és leányegyesületei.

Jöjünk egészteni a magunk és a világ bűneiért s könyörgés-inkkel próbáljuk feltartóztatni az Uristen igazságosan sújtó kezét!

SPORT

Megérkezett a bajnokcsapat

Mi a véleménye Bernáth Ferenc sportigazgatónak a holnapi rangadóról?

A ma déli pesti gyorsal megérkezett a Csepel együttese. Mint kísérő jött a csapattal Bernáth Ferenc sportigazgató és Jávör Pál edző.

Bernáth sportigazgató így beszélt az utazásról és a holnapi rangadóról:

— Kényelmesen utaztunk, minden játékosnak ülőhelye volt, így semmi fáradtságot nem éreznek. Jókedvűen és bizakodóan néznek a holnapi nagy találkozóra. Én nem bocsájtkozhatom jövődőlésekbe az eredményt illetően, azt azonban megjósolhatom, hogy a holnapi rangadó igen szép játékot fog hozni, mint ahogy minden eddigi NAC-

Csepel találkozó is a legsportszerűbb keretek között zajlott le és igen szép sportot nyújtott. Vonatkoztatom ezt a véleményemet a múlt évi két találkozóra is, amikor vesztésként hagytuk el a pályát.

— Most sem a legrozsásabb a helyzetünk. Tartalékosan kell kiállnunk a kitűnő nagyváradi együttes ellen és ez bizony osökkenti győzelmi esélyeinket. Pintér, Berzi és vitéz Surányi előnyt nem adhatunk a NAC-nak. Mindezek ellenére bízom csapatomban s remélem, hogy a fiúk lelkesedéssel pótolják a tartalékosság hátrányait.

Megállapították a vasárnapi gyorsleventenap részletes műsorát

(Nagyvárad.) Saját tudósítinktól. A Leventeegyesület vezetősége megállapította a városzerte nagy érdeklődéssel várt gyorslevente-nap műsorát. A gyorslevente-nap az előkelőségek és a különböző küldöttségek fogadása után, szeptember 26-án, vasárnap kilenc órakor, a Szent László-téren tábori istentisztelettel kezdődik. A Himnusz után megáldják a levente kerékpárokat, majd Arany J. Pascal premontrai kanonok, a Leventeegyesület elnöke ünnepi beszédet mond. A beszéd alatt egy kerékpáros alakulat a temetőbe megy a gyorscsapatos hősi emléksírok megkoszoruzására. Ezután Király Géza gyorslevente elmondja a levente-fogadalmat, majd Varga Ferenc

gyorslevente szavalata következik. A szavaltat után Arany J. Pascal Leventeegyesületi elnök átadja a szeptember 12-iki leventeverseny győztesének a díjakat. A Szózat után díszmenet zárja be az ünnepséget, melyet követően megkezdődik a háztömb-verseny.

Pluhár István közvetíti a NAC—Csepeli rangadót

Tegnap délben érkezett meg a NAC vezetőségéhez a Magyar Telefonhíradó és Rádió R-t. igazgatóságának levele, melyben arról értesít, hogy Pluhár István hangképeket vesz fel a vasárnapi mérkőzésről s hogy támogassa a vezetőség a népszerű bementőt működésében.

RÁDIÓ

VASÁRNAP, SZEPTEMBER 26.
Budapest I.

- 7.20 Fohász. Szózat. Reggeli zene.
- 8.15 Hírek.
- 8.30 Összinté beszéd.
- 9.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Fő-utcai Szent Flórián görög katolikus magyar plébániatemplomból.
- 10.00 Református istentisztelet a tisztviselőtelepi Emlékező templomból. A hősi halált halt kormányzóhelyettes ur emléktáblájának megáldása. Igéi hirdeti dr. Ravasz László püspök.

- 11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Jézus Szíve templomból. A szentbeszédet dr. Szunyogh Xavér Ferenc bencés tanár mondja.
- 12.15 Levente-műsor.
- 13.45 Időjelzés, hírek, vízállásjelentés.
- 14.00 Művészlemez.
- 15.00 A Földművelésügyi Minisztérium rádióelőadása.
- 15.45 Igy ünnepelj az ezeréves Magyarországon.
- 17.35 Végh vonósnygyes.
- 18.00 Babay József előadása.
- 18.20 Orlov tánczenekar.
- 19.00 Jelenetek Herzeg Ferenc és szon műveiből.

- 20.50 A légierők fuvószzenekara.
- 21.40 Hírek, bverseny- és sporteredmények.
- 22.40 Zenekari művek.

Budapest II.

- 9.00 Mindenből egy keveset.
- 12.15 Budapesti Hangversenyzenekar.
- 15.00 Szórakoztató zene.
- 18.00 Az Operaház előadása.

HÉTFŐ, SZEPTEMBER 27. Budapest I.

- 6.00 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.25 Ebrészti. Torna. Reggeli zene.
- 7.00 Hírek. Közlemények.
- 8.00 Hírek német, román, szlovák, rusz és szerb nyelven.
- 8.30 A vallás- és közoktatásügyi minisztérium rádióiskolája.
- 10.15 Székesfehérvári Tűzoltózenekar.
- 11.15 Várady Ferenc énekel.
- 11.40 Dr. vitéz Tóig Gyuláné előadása.
- 12.10 Művészlemez.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 A Folyamérők fuvószzenekara.
- 15.00 Szalonötös.
- 15.30 Kampis Antal előadása.
- 16.15 Herrer Pál táncgyűjtése.

- 17.00 Malcsiner Béla táncszámokat zongorázik.
- 17.15 A közellátásügyi minisztérium rádióelőadásorozata.
- 17.30 Ha egy ószi estén...
- 18.15 Közvetítés a csiksomlyói Kalácska népfőiskolából.
- 18.35 Halk melódiák.
- 19.00 A kolozsvári Filharmoniai Társaság hangversenyének közvetítése.
- 19.50 Seta a kolozsvári ásatásoknál.
- 20.50 Bécsi melódiák.

Szolgáltatás gyógyszertárak:

- II. CSOPORT:
  - ARANYASZ gyógyszertár, Szt László tér 6. (M. Kain E.) 25-74.
  - FEHER KERESZT gyógyszertár, Rákóczi-u. 2. (Pakala Gy.) 14-46.
  - SZENT LÁSZLÓ gyógyszertár, Szent István-tér 1. (K. Hegedüs I.) 19-29
  - MEGVALTO gyógyszertár, Gróf Teleki Pál-u. 55. (Németh L.) 32-01.
- A gyógyszertárak éjjeli szolgálata szombat reggeltől a következő szombat reggelig tart.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

- Angóra süldök nagyon olcsón eladó. Nagy Itce-u. 10. (Gerliczy-utcai vasúti átjáró.)
- Világvevő Telefunken rádió gramofon és zenecsokrénnyel és egy segédmotoros kerékpár eladó. Cim a kiadó. hivatalba. 763
- Kombinántsoba, konyha, rekamier eladó. Verő asztalos, Kapucinus-u. 11. 725
- Bérházak, magánházak eladók. — Kölcshók betáblázásra kaphatók. — Jelinek ingatlaniroda. Teleki-u. 2. 780
- 22.000 pengőért eladó admentes téglaház Úteg-utcában, elfoglalható lakással. Jelinek, Teleki-u. 2. 780
- Öt üzlettel, két lakással bíró több frontu masszív téglaház Gróf Tisza István-utcában eladó. Jelinek, Teleki-utca 2. 780
- Jókarban levő B. A. M. 350 cm³ motorkerékpár, jó gumikkal eladó. Zichy M.-u. 43. 775
- Használt 20 hl. gyümölcsös kádak eladók Mikszáth Kálmán-u. 3. 774
- Vadgesztenyét bármely mennyiségben vásárolt a Vegyi- és Elektromosipari r. t., Anyos Pál-u. 2-6. Telefon 12-31. 773
- Eladó fekete tölgyfaebédő vitrinnei, párnázott székekkel darabonként is. díszasztal. Hitler-utca 22., földszint 2. 772
- Kétkerékű kézikocsis kenyérhordásra alkalmas, eladó. Ráday Gedeon-utca 13. szám. 771
- Vashordókat magas árért veszek. — Mátyás király-ut 104. Szabó József. 770

Ingatlan

Eladó ház Szaniszló-utcan nagy telekkel 80.000. — Ujváros központjában szép sarok telek 27.000. — Megbízott Práger Ingatlanügynöksége, Teleki-utca 38. 779

Allást nyec

- LAPKIHORDÓ Velence környékére felvétetik. Jelentkezni a Magyar Lapok kiadóhivatalában. 768
- Kifutót felvesz Reszegine Hirlapiroda Szilágyi Dezső-utca 4. 767
- Diák leányok és fiúk pénzt kereshetnek. Bővebbet Négyessy sorsjegyiroda, Rákóczi-ut 8. 766
- Piatál jómunkás fodrásznot felveez „Carmen” hölgyfodrászat, Szent László tér 5. 765
- Kazánfűtőt, kifutófiut azonnalra keresek. Mokos kelmefestő, vegytisztító. Nagyvárad, Csáky-u. 15. sz. 764

Érettségivel rendelkező szorgalmas munkaerők kisegítő munkaerőkként felvételre a kerületi kereskedelmi és iparkamaránál Deák Ferenc-utca 1. sz. délelőtt 9 és 1 óra között jelentkezhetnek. 749

Nagyipari vállalat keres fiatal tiziviselettel kevés német nyelvtudással és anyagkönyvelésben jártas, németül tudó, érettségizett, 30 év körüli önálló férfi munkaerőt „Öskeresztény” jellegre kiadóra. 744

Hűlőléle

Fertőtlenítést, poloska, mcly és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlati vállalja, Varga, Danko Pista-utca 6. Telefon 27-56. 813

Paragazzal poloskat, molyt, petejt mindenből felelősséggel irtja, Csutoras Szigligeti-u. 7. Telefon 14-21. 604

Varrógépjavitás egy évi felelősséggel, Jakab műszerész, Kossuth-utca 5. 729

Másolást saját gépemén vállalok. Cim a kiadóban. 713

Kabát, kosztüm, ruhavarrónó házakhoz ajánlikozik, vidékre is. Cim a kiadóban. 769

Oktatás

Okleveles tanár vállalja 1-2 magán és rendes tanuló előkészítését. Beothy Ödön-u. 42. 752

Lakás

Butorozott utcai szoba kiadó, csak magános uriember részére. Irodának is használható, Pável-u. 22. 778

Keresek keresztényneji okt. 1-re szepen butorozott szobát, fürdőszobával a hadiparóiskola közelében. „Százados” jellegre a kiadóba. 777

Budapesten Műgyetemnél fekvő összkomfortos egyszobás lakásomat elcserelem nagyváradi 1-2 szobásal. Irábeli ajánlatok „Novemberi csere” jellegre Rudolf Mosse hirdetőirodaba. Bazárépület. 776

Elveszett

Elveszett Pál-utctól Nagypiactérig kis zacsko kulcsokkal, föltőtollal stb. Megtaláló 50 pengő jutalomért adja a kiadóban. 781

KIADÓTULAJDONOS: SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R-T.

A szerkesztésért felel. Budapesti felel. Dr. Paál Árpád Dr. Virág Jeromos főszerekl. Szent László-nyomda R-T. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgópén. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám